

חלק ב' - המאזן

נכסים

23. מזומנים ופיקדונות בבנקים

- א. "מזומנים" יכללו שטרי כסף ומעות בקופות התאגיד הבנקאי.
- ב. תאגיד בנקאי שיש לו שלוחה בחו"ל יכלול בביאור במסגרת "מזומנים ופיקדונות בבנקים מרכזיים" יתרות המוחזקות על ידי אותה שלוחה בבנק המרכזי בארץ בה פועלת השלוחה. תאגיד בנקאי שאין לו פיקדון בבנק מרכזי בחו"ל יקרא לסעיף המשנה "מזומנים ופיקדונות בבנק ישראל".
- ג. בביאור במסגרת "פיקדונות בבנקים מסחריים" יכללו פיקדונות בבנקים (כמשמעותם בחוק הבנקאות) ובנקים מסחריים מחוץ לישראל המקבלים פיקדונות עו"ש מהציבור.
- ד. בביאור במסגרת "פיקדונות בבנקים" יש לכלול פיקדונות בתאגידים בנקאיים המיועדים למתן אשראי וכן פיקדונות שלגביהם מחזיק התאגיד הבנקאי המדווח תעודות פיקדון סחירות שהוצאו על ידי הבנק בו הופקדו הפיקדונות.
- בתאגידים בנקאיים מיוחדים, כאשר סעיף זה מהווה בעיקרו פיקדונות בבנקים המיועדים למתן הלוואות לממשלה, יש להציגו כסעיף נפרד בגוף המאזן שייקרא: "פיקדונות בבנקים המיועדים למתן אשראי לממשלה".
- ה. אין לכלול בסעיף זה פיקדונות בבנקים שלגביהם ניתנה לאותם בנקים, זכות קיזוז או הגבלה אחרת בגין חביונות של חברות בת ושל אחרים לאותם בנקים. פיקדונות כאלה יכללו בסעיף האשראי המתאים.

24. ניירות ערך

- א. בסעיף זה תיכללנה השקעות באגרות חוב והשקעות במניות (למעט השקעות בחברות מוחזקות כמפורט בסעיף 32).
- תאגיד בנקאי יישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא השקעות באגרות חוב ובנושא השקעות במניות. לצורך כך תאגיד בנקאי יישם, בין היתר, את כללי ההצגה, המדידה והגילוי שנקבעו בהוראות נושא 320 בקודיפיקציה בדבר "השקעות - אגרות חוב" ונושא 321 בקודיפיקציה בדבר "השקעות- מניות".
- בסעיף זה נכללה תמצית של הכללים שנקבעו בקודיפיקציה בנושאים אלה, והבהרות מסוימות לעניין אופן היישום של כללים אלה.
- א1. בעת הרכישה תאגיד בנקאי ימין השקעות באגרות חוב שרכש לאחד משלושת התיקים הבאים, אשר ינוהלו בספרים בנפרד: תיק אגרות חוב מוחזקות לפדיון, תיק אגרות חוב זמינות למכירה ותיק ניירות ערך למסחר. בנוסף, בעת הרכישה תאגיד בנקאי ימין השקעות במניות לשני התיקים הבאים אשר ינוהלו בספרים נפרדים: תיק ניירות ערך למסחר ותיק מניות שאינן למסחר, כהגדרתם להלן.
- בכל מועד דיווח תבחן הנהלת התאגיד הבנקאי מחדש את נאותות המיון בין התיקים.
- תאגיד בנקאי ידווח, בגוף המאזן, על השקעותיו באגרות חוב זמינות למכירה, במניות שאינן למסחר ובניירות ערך למסחר, בנפרד, מנכסים דומים הנמדדים לפי שיטת מדידה אחרת. כדי להשיג זאת תאגיד בנקאי יציג בסעיף אחד במאזן את הסכום המצרפי של סכומי השווי ההוגן ושל הסכומים שאינם בשווי הוגן, ויתן גילוי בסוגריים לסכום השווי ההוגן שנכלל בסכום המצרפי.

א2. יינתן גילוי לניירות ערך כמפורט בביאור לדוגמה בתוספת. בנוסף, תאגיד בנקאי יבחן, בהתחשב בשיקולי מהותיות, האם נדרש לתת פירוט רחב יותר לגבי סוג מסוים של נייר ערך, בהתבסס על המהות והסיכונים של ניירות הערך. בבחינה זו תאגיד בנקאי יביא בחשבון את הגורמים הבאים :

- (1) ענף פעילות
- (2) מועד יצירה
- (3) ריכוז גיאוגרפי
- (4) איכות אשראי
- (5) מאפיינים כלכליים

ב. "איגרות חוב מוחזקות לפדיון" (held-to-maturity debt securities) - איגרות חוב אשר לתאגיד הבנקאי יש כוונה ויכולת (positive intent and ability) להחזיקן עד למועד הפדיון. אין למיין איגרת חוב כמוחזקת לפדיון אם לפי החוזה איגרת החוב ניתנת לפירעון מוקדם או לסילוק בדרך אחרת כך שהתאגיד הבנקאי המחזיק באיגרת החוב לא יכסה, במהות, את כל (substantially all) השקעתו הרשומה.

כוונת ההנהלה צריכה להתחשב, בין היתר, בנסיון העבר.

לעניין זה, "פדיון" - לרבות פדיון מוקדם על ידי המנפיק.

(1) תאגיד בנקאי לא ימין איגרת חוב כאיגרת חוב מוחזקת לפדיון כאשר בכוונתו להחזיק

באיגרת החוב למשך זמן בלתי מוגדר (for only an indefinite period).

לפיכך, לדוגמה, איגרת חוב לא תמוין כאיגרת חוב מוחזקת לפדיון כאשר ניתן לצפות למכירתה בתגובה לשינויים הבאים :

(א) שינויים בשיעורי הריבית בשוק (כולל שינויים הקשורים בסיכון לפדיון מוקדם של איגרת החוב) ;

(ב) צרכי נזילות (כגון עקב משיכת פיקדונות או ביקושים מוגברים להלוואות) ;

(ג) שינויים בזמינות או בתשואה על השקעות חלופיות ;

(ד) שינויים במקורות המימון ותנאיהם ;

(ה) שינויים בסיכונים מטבע.

(2) למרות האמור לעיל, בנסיבות המפורטות להלן, יכול תאגיד בנקאי לשנות את כוונתו

להחזיק באיגרת חוב מסוימת עד לפדיון מבלי שיתעורר ספק לגבי הכוונה להחזיק לפדיון בעתיד איגרות חוב אחרות. מכירה או העברה של איגרת חוב בגין אחת מהנסיבות המפורטות להלן לא תיחשב כסותרת את מיונה מלכתחילה כאיגרת חוב מוחזקת לפדיון. ואלו הנסיבות :

(א) ראיה להידרדרות מהותית בכושר הפרעון של המנפיק ;

(ב) שינוי בחוקי המס אשר יבטל או יפחית או יסייג מעמד מועדף, לצורך מס, של הכנסות

מריבית על איגרת חוב (בקבוצה זו לא יכללו שינויים בשיעורי המס השוליים החלים

על הכנסות מריבית) ;

שינוי בסיסי בתאגיד הבנקאי הנובע ממיזוג, רכישה או ממהלך של התארגנות (כגון בחיסול מגזר עסקי) שבעקבותיהם - על מנת לשמר את החשיפה הקיימת לסיכון ריבית או על מנת לשמר עקביות עם מדיניות סיכוני אשראי - קיים צורך במכירה או העברה של ניירות ערך מהתיק המוחזק לפדיון;

(ד) שינוי בדרישות סטטוטוריות או פיקוחיות אשר מביא לשינוי מהותי בסוג ההשקעות המותרות או בתקרות ההשקעה המותרות בסוגים מסויימים של ניירות ערך;

(ה) העלאה מהותית בדרישות ההון הפיקוחיות המביאה לקיטון ביחידה העסקית באמצעות מכירת ניירות ערך מוחזקים לפדיון;

(ו) העלאה מהותית במשקלות הסיכון של איגרות חוב אשר נלקחים בחשבון לצורך חישוב נכסי סיכון;

(ז) אירועים מבודדים, חד-פעמיים וחריגים באופיים בתאגיד המדווח, אשר לא ניתן היה לצפות באופן סביר את התממשותם.

(3) כל יתרת איגרות החוב בתיק המוחזק לפדיון תסווג מחדש לתיק הזמין למכירה כאשר בוצעה מכירה או העברה של איגרת חוב מתיק זה תוך סתירה מהותית להצהרת התאגיד בדבר כוונתו להחזיק באותן איגרות חוב עד לפדיון, או כאשר מסתמנת שיטה למכירות כאלו. במקרה כזה לא תוכל הנהלת התאגיד הבנקאי לשוב ולממן איגרות חוב לתיק המוחזק לפדיון אלא במידה שתוכל להצביע על שינויים מתאימים בנסיבות שיאפשרו להתייחס לכוונותיה בדבר סיווג איגרות חוב במידה רבה יותר של אמון.

(4) מכירת איגרת חוב שסווגה כאיגרת חוב מוחזקת לפדיון, בנסיבות המפורטות להלן, יכולה להיחשב כפדיון לצורך האמור בסעיף זה:

(א) מכירה של איגרת חוב מהתיק המוחזק לפדיון כאשר נותרו 3 חודשים או פחות עד למועד פדיונה, או עד למועד מימוש האופציה לפדיון מוקדם שמחזיק המנפיק (ובתנאי שמימוש האופציה סביר - probable) ובתנאי ששינויים בשעורי ריבית השוק כבר אינם מהווים גורם מהותי בקביעת השווי ההוגן של האג"ח;

(ב) מכירת איגרת החוב נעשתה אחרי שהתאגיד הבנקאי כבר גבה חלק משמעותי (לפחות 85%) מהקרן שנרכשה בפדיון מוקדם או בתשלומים תקופתיים קבועים (באיגרת חוב הנושאת ריבית משתנה - בתשלומים תקופתיים).

ג. "ניירות ערך למסחר" (trading securities) - ניירות ערך אשר נרכשו ומוחזקים בעקרון במטרה למוכרם בתקופה הקרובה (ולכן הם מוחזקים לתקופות קצרות), וניירות ערך אשר התאגיד הבנקאי בחר למדוד אותם בשווי הוגן דרך דוח רווח והפסד לפי חלופת השווי ההוגן (ראה סעיף 20). פעילות למסחר מתבטאת בדרך כלל בפעילות ערה של קניות ומכירות ומטרתה בדרך כלל להפיק רווחים ממסחר - הפרשים בין מחירי BID ו-ASK, הפרשים בין מחירי WHOLESALE ו-RETAIL, שינויים קצרי מועד במחיר וכו'.

בתיק ניירות ערך למסחר לא תיכללנה מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין.

ד. "איגרות חוב זמינות למכירה" (available-for-sale securities) - איגרות חוב אשר לא סווגו כאיגרות חוב מוחזקות לפדיון או כניירות ערך למסחר.

- ה. במועד הרכישה של ניירות ערך על הנהלת התאגיד הבנקאי לתעד את מטרת הרכישה. בהתייחס לאיגרות חוב שמויינו כאיגרות חוב מוחזקות לפדיון תתעד ההנהלה את כוונתה להחזיק באיגרות חוב אלו עד לפדיון, תוך התייחסות ליכולתה לממש כוונה זו. בכל מועד דיווח תבחן ההנהלה את המיון ותתעד תוצאות הבדיקה.
- ו. יינתן גילוי למידע המפורט להלן:
- (1) הבסיס לפיו נקבעו העלות של נייר הערך שנמכר או הסכום שסווג מחדש מההון העצמי מסעיף רווח כולל אחר מצטבר לדוח רווח והפסד (כלומר, לפי שיטת נכנס ראשון יוצא ראשון או ממוצע משוקלל נע).
- (2) יתרת החוב הרשומה של:
- (א) איגרות חוב פגומות שצוברות הכנסות ריבית.
- (ב) איגרות חוב פגומות שאינן צוברות הכנסות ריבית.
- (ג) איגרות חוב שאינן פגומות, אשר צוברות הכנסות ריבית והינן בפיגור של 90 ימים או יותר,
- (ד) איגרות חוב שאינן פגומות, אשר צוברות הכנסות ריבית והינן בפיגור של 30 ימים עד 89 ימים.
- ז. לעניין סעיף זה וסעיפים 25 - 27 א.:
- "ניירות ערך" - לא כולל מכשירים נגזרים הכפופים להוראות חלק א'1 - מכשירים נגזרים ופעילויות גידור. לגבי נייר ערך שמשוּבץ בו מכשיר נגזר, אשר כפוף להוראות חלק א'1 כאמור, החוזה המארח (כמתואר בחלק א'1) יהיה כפוף לדרישות סעיף זה וסעיפים 25 - 27 א.;
- "איגרות חוב" (debt securities) - לרבות מלוות מדינה, מניות בכורה הניתנות לפדיון, כתבי התחייבות המירים, איגרות חוב צמיתות וכתבי התחייבות נדחים;
- "איגרת חוב משלמת" - איגרת חוב שעליה משולמת ריבית לפחות פעם בשנה;
- "איגרת חוב צוברת" - איגרת חוב שאינה איגרת חוב משלמת;
- "יום הפדיון" - מועד הפדיון הסופי;
- "מניות" (equity securities) - לרבות אופציות שנרכשו, לרכישת או למכירת מניות ולרבות יחידות בקרנות להשקעות משותפות בנאמנות להבהרות נוספות ראה מילון מונחים בסעיף 321-10-20 בדבר "השקעות במניות" בקודיפיקציה.
- "מניות שאינן למסחר" - מניות אשר אינן עומדות בהגדרת "ניירות ערך למסחר" (trading securities).
- "עלות" - מחושבת לפי שיטת ממוצע משוקלל נע או לפי שיטת נכנס ראשון יוצא ראשון;
- "עלות מופחתת" (amortized cost) של איגרות חוב" - ערך נקוב בתוספת ריבית והפרשי הצמדה או שער שנצברו עליו, בניכוי חלק יחסי מהניכיון או בצירוף חלק יחסי מהפרמיה. לעניין זה:

- (1) החלק היחסי כאמור יחושב לפי שיטת הריבית האפקטיבית בהתאם לתקופה שבין יום הרכישה ליום הפדיון על בסיס יומי ויתואם על פי שיעור עליית המדד או שער החליפין מיום הרכישה ליום המאזן ;
- (2) באיגרת חוב הנפדית לשיעורים, החלק היחסי כאמור יוקצה לכל פדיון חלקי לפי היחס של הערך הנקוב העומד לפדיון לסך הערך הנקוב של איגרת החוב ;
- (3) לצורך חישוב הניכיון (או הפרמיה) באיגרת חוב משלמת, יש לנכות את סכום הריבית הצבורה במועד הרכישה בתוספת הפרשי הצמדה ושער על הריבית ;
- (4) באיגרת חוב צוברת יתואם החלק היחסי כאמור גם על פי שיעור הריבית ותנאי צבירתה כפי שנקובים באיגרת החוב ;

"רווח או הפסד שטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של נייר ערך" (unrealized holding gain or loss) - ייקבע לפי ההפרש בין שווי הוגן של נייר ערך לבין עלותו המופחתת (במניות-עלות) ליום הדיווח ;
לעניין זה :-

"עלות מופחתת" - לאחר השפעת ירידות ערך שטופלו כאמור בסעיף 26א. ;
"שווי הוגן במניה" - למעט השפעת דיבידנד שהוכרז וטרם שולם ;
"מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין" ("equity securities that do not have readily determinable fair value") - לרבות מניות אשר בעת רכישתן נחסמו למימוש למשך זמן של למעלה משנה מיום הדיווח (להבדיל ממניות המשמשות לביטחון).

25. איגרות חוב מוחזקות לפדיון (10/02)

- א. איגרות חוב מוחזקות לפדיון, תימדדנה לפי עלותן המופחתת ליום הדיווח.
- ב. בביאורים לדוח הכספי יינתן גילוי לכל מכירה או העברה מאת/ואל התיק המוחזק לפדיון. הגילוי יכלול את ערכן במאזן של איגרות החוב שנמכרו או שהועברו, את הרווח או ההפסד נטו שנכלל בהון העצמי בסעיף רווח כולל אחר מצטבר בגין כל הנגזרים שגידרו את הרכישה החזויה של איגרת החוב המוחזקת לפדיון, את סכום הרווח או ההפסד שמומש או שטרם מומש שנבע מהפעולה ופירוט הנסיבות שהובילו להחלטה לביצוע הפעולה. הגילוי יינתן בהתייחס לכל תקופה שלגביה מוצגות תוצאות הפעולות.
- ג. איגרות חוב מוחזקות לפדיון תמוינה כמפורט בביאור לדוגמא בתוספת. יש להציג בביאור את פירוט ערכן במאזן, פירוט עלות מופחתת, יתרת רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן, יתרת הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן, שוויין ההוגן והרווחים וההפסדים ברוטו הכלולים בהון העצמי בסעיף רווח כולל אחר מצטבר בגין כל הנגזרים שגידרו רכישה חזויה של אגרות חוב מוחזקות לפדיון ליום המאזן.

26. איגרות חוב זמינות למכירה (10/02)

- א. איגרות חוב - תיכללנה במאזן לפי שוויין ההוגן ביום הדיווח. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן לא ייכללו בדוח רווח והפסד וידווחו נטו, בניכוי התחייבות למס, בסעיף נפרד בהון העצמי במסגרת רווח כולל אחר מצטבר

שייקרא "התאמות בגין הצגת איגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן", עד למימושם, למעט כמפורט בפסקה הבאה.

כל או חלק מהרווחים או מההפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן בגין איגרת חוב זמינה למכירה שיועדה כמגודרת בגידור שווי הוגן יוכרו בדוח רווח והפסד במשך תקופת הגידור, בהתאם לחלק א'1 - מכשירים נגזרים ופעילויות גידור.

ב. בוטל.

ג. איגרות חוב זמינות למכירה ימוינו כמפורט בביאור לדוגמה בתוספת. בביאור יש להציג את סך כל השווי ההוגן, סך הרווחים בגין איגרות חוב עם רווחים נטו שנכללו בהון העצמי בסעיף רווח כולל אחר מצטבר וסך ההפסדים בגין איגרות חוב עם הפסדים נטו שנכללו בהון העצמי בסעיף רווח כולל אחר מצטבר והעלות המופחתת) ליום המאזן.

26. ירידת שווי נייר ערך

א. לגבי כל איגרת חוב הממוינת לתיק הזמין למכירה או לתיק המוחזק לפדיון, בנפרד, תקבע הנהלת התאגיד הבנקאי האם ירידה בשווי ההוגן מתחת לעלות המופחתת היא בעלת אופי אחר מזמני (an other than temporary impairment). אם איגרת החוב הינה פריט מגודר בגידור שווי הוגן, העלות המופחתת תשקף את ההשפעה של ההתאמות של יתרתו המאזנית שנערכו בהתאם לחלק א'1 – מכשירים נגזרים ופעילויות גידור).

לדוגמא, כאשר סביר שהתאגיד הבנקאי לא יוכל לגבות את כל הסכומים לפי תנאי איגרת חוב, אשר במועד הרכישה לא התקיימה לגביה ירידת ערך, ייחשב הדבר כירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני. ראה נספח ט"ז להוראות הדיווח לציבור להנחיות נוספות.

אם הירידה בשווי הוגן נחשבת להיות בעלת אופי אחר מזמני, העלות המופחתת של איגרת החוב הספציפית תופחת לשווי ההוגן ותשמש כבסיס עלות חדש.

סכום ההפחתה ייכלל ברווח והפסד (כלומר יטופל כהפסד שמומש).

בסיס העלות החדש לא יתוקן גם אם אחר כך תהיה עליה בשווי ההוגן. עליה כזו בשווי ההוגן של איגרת החוב הממוינת לתיק הזמין למכירה תיכלל בהון העצמי בסעיף הנפרד ברווח כולל אחר מצטבר כאמור בסעיף 26.א, וכן תיכלל בסעיף זה ירידה בשווי ההוגן אשר חלה אחרי קביעת בסיס העלות החדש כאמור ואשר אינה בעלת אופי אחר מזמני.

בהתאם לסעיפים 321-10-35-3-4 לקודיפיקציה, לגבי מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, שאינן נמדדות לפי שווי הוגן, בכל מועד דיווח, תאגיד בנקאי יבצע הערכה איכותית שתביא בחשבון אינדיקטורים לירידת ערך כדי להעריך האם חלה ירידת ערך של ההשקעה. אם לפי הערכה זו חלה ירידת ערך של ההשקעה במניות, תאגיד בנקאי יעריך את השווי ההוגן של ההשקעה במניות לצורך קביעת סכום ההפסד מירידת הערך. תאגיד בנקאי יכיר בירידת ערך בדוח רווח והפסד בסכום ההפרש בין השווי ההוגן של ההשקעה לסכום בספרים.

מובהר כי ניירות ערך אינם כפופים לטיפול החשבונאי שנקבע בסעיף 18א בהוראות הדיווח לציבור.

ב. תאגיד בנקאי יתן גילוי כמפורט להלן:

1. יתן גילוי לפרטים הבאים לגבי כל ההשקעות באיגרות החוב המוחזקות לפדיון או זמינות למכירה אשר נמצאות ליום הדיווח בפוזיצית הפסד שטרם מומש:

א) סך השווי ההוגן של ניירות הערך עם הפסדים שטרם מומשו.
 ב) הסכום הכולל של ההפסדים שטרם מומשו (כלומר הסכום שבו העלות/העלות המופחתת עולה על השווי ההוגן).

2. בגילוי הנדרש לפי סעיף קטן ב.1 לעיל תיערך הפרדה בין השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך פחות מ-12 חודשים, לבין השקעות שהיו בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת במשך 12 חודשים ומעלה. נקודת ההתייחסות לקביעה כמה זמן השקעה היתה בפוזיציות הפסד שטרם מומש מתמשכת היא תאריך המאזן של תקופת הדיווח שבה זוהתה ירידת הערך. הגילוי ינתן לכל תיק בנפרד, לפי סוגי ניירות הערך שהבנק נתן להם גילוי בביאור, כמפורט במתכונת.

3. הגילוי הנדרש לפי סעיף קטן ג.1.ב) לעיל יפוצל בנוסף לפי שיעור ההפסד שטרם מומש מהעלות המופחתת של איגרת החוב, כמפורט במתכונת.

4. יינתן הסבר שיאפשר למשתמשים בדוחות הכספיים להבין את הגילוי הכמותי בסעיפים קטנים ג.1-3 לעיל, ואת המידע שהתאגיד הבנקאי שקל כדי לקבוע שירידות הערך אינן בעלות אופי אחר מזמני. יש לתת הסבר לגבי כל אחד מהסוגים של ניירות ערך שהתאגיד הבנקאי נתן להם גילוי נפרד. בנוסף נדרש להתייחס בנפרד להפסדים משמעותיים אינדיווידואליים שטרם מומשו. ההסבר עשוי לכלול:

- א. מהות ההשקעה (ההשקעות);
- ב. הסיבה (הסיבות) לירידה (ירידות) הערך;
- ג. מספר פוזיציות ההשקעה שנמצאות בפוזיציות הפסד שטרם מומש;
- ד. חומרת ירידת (ירידות) הערך ותקופת (ותקופות) החיים שלה (שלה);
- ה. ראיות אחרות שנשקלו על ידי התאגיד הבנקאי כדי להגיע למסקנה שלא חלה ירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני בהשקעה, כולל לדוגמא, דוחות של אנליסטים, דירוגי אשראי של המגזר, תנודתיות של השווי ההוגן של נייר ערך, ו/או כל מידע אחר שהתאגיד הבנקאי חושב שהוא רלוונטי.

26. הכנסות ריבית וירידת ערך של זכויות מוטב בנכסים שאוגחו

תאגיד בנקאי יישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא הכרה בהכנסות ריבית וירידת ערך של זכויות מוטב בנכסים שאוגחו.¹ לעניין זה מובהר כי כללי החשבונאות כאמור לעיל אינם חלים, בין היתר, על זכויות מוטב מסוימות בנכסים פיננסיים שאוגחו, שהן באיכות אשראי גבוהה (high credit quality), כגון ניירות ערך מגובי נכסים שהונפקו בערבות ממשלת ארה"ב או על ידי סוכנויות של ממשלת ארה"ב. ניירות ערך שדירוג האשראי שלהם שווה לדירוג AA (בינלאומי) או גבוה ממנו יחשבו ניירות ערך מגובי נכסים באיכות אשראי גבוהה לצורך יישום כללי החשבונאות כאמור לעיל. בכל מקרה, ניירות ערך מגובי נכסים אשר לפי דירוג פנימי של התאגיד הבנקאי מדורגים בדירוג הנמוך מ-AA (בינלאומי) לא יחשבו לניירות ערך מגובי נכסים באיכות אשראי גבוהה לצורך יישום כללי החשבונאות כאמור לעיל.

¹ סעיף 40-325 בקודיפיקציה בדבר "זכויות מוטב בנכסים פיננסיים שאוגחו" Beneficial Interests in Securitized Financial

26. מניות שאינן למסחר-

- א. מניות שמתקיים לגביהן שווי הוגן זמין - ימדדו לפי שוויין ההוגן ביום הדיווח. רווחים או הפסדים שטרם מומשו להתאמות לשווי הוגן ייזקפו לדוח רווח והפסד.
- ב. מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין – ימדדו לפי עלות בניכוי ירידת ערך, אם קיימת, בתוספת או בניכוי שינויים במחירים נצפים בעסקאות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק. תאגיד בנקאי ימשיך למדוד את המניות לפי שיטה זו, עד שההשקעה תפסיק לעמוד בהגדרת מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין. תאגיד בנקאי יבחן בכל מועד דיווח האם המניות עומדות בהגדרה זו.
- תאגיד בנקאי המעוניין למדוד לפי שווי הוגן השקעה מסוימת במניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, יפנה למנהל יחידת דיווח כספי לקבלת הנחיה מקדמית².
- ג. ייכלל גילוי לגבי השקעות במניות שאינן למסחר כמפורט בביאור לדוגמה בתוספת. בין היתר יינתן גילוי לפרטים הבאים עבור השקעות במניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין:
 - (1) הסכום בספרים של ההשקעות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין.
 - (2) סכום ירידות הערך והתאמות מעלה ומטה, אם קיים, בשנת הדיווח ועל בסיס מצטבר.
 - (3) מידע נוסף שדרוש למשתמשים בדוחות לצורך הבנת הגילויים הכמותיים והמידע שהתאגיד הבנקאי שוקל בעת קביעת הסכומים בדוחות והתאמות מעלה ומטה כתוצאה משינויים במחירים נצפים.

27. ניירות ערך למסחר

- א. ניירות ערך למסחר ייכללו במאזן לפי שווי הוגן ביום הדיווח. רווחים או הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן, ייזקפו לדוח רווח והפסד.
- ב. ניירות ערך למסחר ימוינו כמפורט בביאור לדוגמה בתוספת.

27. העברה בין תיקים (10/02)

- העברת ניירות ערך בין התיקים תבוצע לפי שווי הוגן. ביום ההעברה, רווח או הפסד שטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן יטופל כדלקמן:
- א. בהעברת נייר ערך מהתיק למסחר - רווח או הפסד שטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן ליום ההעברה כבר נזקף לרווח והפסד וטיפול זה ישאר בעינו.
 - ב. בהעברת נייר ערך אל התיק למסחר – חלק ההפסד שטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן ליום ההעברה ואשר לא הוכר קודם לכן בדוח רווח והפסד ייזקף לרווח והפסד מיידי, וימויין לסעיף המתאים של הפסדים ממכירת ניירות ערך מהתיק שממנו בוצעה ההעברה.
 - ג. בהעברת איגרת חוב אל התיק הזמין למכירה מהתיק המוחזק לפדיון - רווח או הפסד שטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן ליום ההעברה ייזקף בהון העצמי בסעיף הנפרד ברווח כולל אחר מצטבר כאמור בסעיף 26.א'.
- בהעברת איגרת חוב אל התיק המוחזק לפדיון מהתיק הזמין למכירה - רווח או הפסד שטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן ליום ההעברה ימשיך להיות מוצג בהון העצמי בסעיף נפרד ברווח

² ראה הנחיות נוספות בנושא זה במסגרת הערת שוליים לסעיף 20.7 בהוראות הדיווח לציבור.

כולל אחר מצטבר כאמור בסעיף 26.א', אך יופחת לרווח והפסד על פני משך החיים הנותרים של איגרת החוב כהתאמת תשואה באופן עקבי עם אופן הפחתת פרמיה או ניכיון.

ה. העברות אגרות חוב מתוך התיק המוחזק לפדיון ואליו יהיו נדירות. העברה או מכירה של איגרת חוב מהתיק המוחזק לפדיון מותרת בגין שינויי נסיבות המפורטים בסעיף 24.ב' (2).

בהתחשב באופי התיק למסחר, העברות מתוך התיק למסחר ואליו יהיו נדירות. חלק הרווח שטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן ליום ההעברה ואשר לא הוכר קודם לכן בדוח רווח והפסד יוצג בהון העצמי בסעיף הנפרד ברווח כולל אחר מצטבר כאמור בסעיף 26.א'. עד למימוש נייר הערך.

27. פירוט נוסף לגבי ניירות ערך מגובי נכסים

יכלל פירוט נוסף של הנתונים הנדרשים בסעיפים 25, 26 ו- 27 לעיל לגבי כל אחד מסוגי ניירות הערך הבאים, אלא אם פעילות התאגיד הבנקאי בהם אינה מהותית:

1. ניירות ערך מגובי משכנתאות (MBS), תוך הבחנה בין:
 - 1.1 ניירות ערך מסוג העבר באמצעות (Pass Through), תוך הבחנה בין:
 - 1.1.1 ניירות ערך שקיימת לגביהם ערבות של GMNA.
 - 1.1.2 ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA ועל ידי FHLMC.
 - 1.1.3 ניירות ערך אחרים (פרט אם מהותי).
 - 1.2 ניירות ערך מגובי משכנתאות אחרים (כולל CMO, REMIC ו- stripped MBS), תוך הבחנה בין:
 - 1.2.1 ניירות ערך שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC, או GNMA, או שקיימת לגביהם ערבות של גופים אלה.
 - 1.2.2 ניירות ערך שמובטחים על ידי ניירות ערך מגובי משכנתאות שהונפקו על ידי FNMA, FHLMC, או GNMA, או שקיימת לגביהם ערבות של גופים אלה.
 - 1.2.3 כל שאר ניירות הערך מגובי המשכנתאות (פרט אם מהותי).
2. ניירות ערך מגובי נכסים (ABS), תוך הבחנה לפי סוגי הנכסים שמגבים את ניירות הערך:
 - 2.1 חייבים בגין כרטיסי אשראי;
 - 2.2 קווי אשראי לכל מטרה בביטחון דירת מגורים (home equity);
 - 2.3 אשראי לרכישת רכב;
 - 2.4 אשראי אחר לאנשים פרטיים;
 - 2.5 אשראי שאינו לאנשים פרטיים;
 - 2.6 אחרים (פרט אם מהותי).

28. אשראי לציבור

- א. בסעיף זה יש לכלול הלוואות לציבור, פיקדונות בבנקים שלגביהם ניתנה לאותם בנקים, זכות קיזוז או הגבלה אחרת בגין חביונות של חברות בת ואחרים לאותם בנקים, משיכות יתר בחשבונות עובר ושב של הציבור, יתרות חוב של הציבור הנובעות מעסקאות בכרטיסי אשראי וכן נכסים שהוחכרו לציבור בחכירה מימונית (כפי שמוגדר בנושא 842 בקודיפיקציה, "חכירות").
- ב. בסעיף זה תיכללנה התחייבויות לקוחות כלפי התאגיד הבנקאי עבור קיבולים של התאגיד הבנקאי על שטר חליפין ועל אשראי תעודות. מקדמות ששולמו על ידי הלקוחות ינוכו מסעיף זה. כאשר רכש התאגיד הבנקאי קיבול של עצמו, תוצג חבות הלקוח עבור אותו קיבול בסעיף "אשראי" בביאור.

- ג. בגוף המאזן יוצגו בנפרד :
- (1) יתרת החוב הרשומה של האשראי לציבור ;
 - (2) יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור ; וכן
 - (3) יתרת החוב נטו של האשראי לציבור.
- ד. בוטל.
- ה. בוטל.

29. הפרשה כוללת להפסדי אשראי

1. תאגיד בנקאי נדרש לקיים הפרשה להפסדי אשראי ברמה המתאימה (appropriate) כדי לכסות (cover) הפסדי אשראי צפויים (estimated) בהתייחס לתיק האשראי שלו. כמו כן, תאגיד בנקאי נדרש לקיים, כחשבון התחייבותי נפרד, הפרשה ברמה המתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים, כגון התקשרויות למתן אשראי וערבויות. "הפסדי אשראי צפויים" בהתייחס לתיק האשראי משמעו אומדן הסכום הנוכחי של תיק האשראי אשר צפוי שהתאגיד הבנקאי לא יוכל לגבות, בהינתן העובדות והנסיבות בתאריך ההערכה ; כלומר, הפסדי אשראי צפויים מייצגים את סכום המחיקות נטו שצפוי (likely) שיתממש לגבי הלוואה או קבוצה של הלוואות בהינתן העובדות והנסיבות בתאריך ההערכה. הפסדי האשראי הצפויים האלה צריכים לקיים את המבחנים לצבירת הפסדים תלויים (כלומר, רישום הוצאה כנגד ההפרשה) כפי שנקבעו בכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב.
2. ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים תכלול את הרכיבים הבאים :
 - א. סכומים שנקבעו לפי סעיף 29א. – טיפול חשבונאי בירידת ערך של חוב.
 - ב. סכומים שנקבעו לפי סעיף 29ב. - הפרשה להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי.
 - ג. סכומים שנקבעו לפי סעיף 29ה. – הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים.

להוראות נוספות בדבר שיטת קביעת ההפרשה להפסדי אשראי והתיעוד הנדרש ראה נספח י'. לשאלות ותשובות ודוגמאות בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי ראה נספח י"א.

29א. טיפול חשבונאי בירידת ערך של חוב*

1. לא נכלל.

2. לא נכלל.

3. לא נכלל.

הגדרות ותחולה (scope)

4. לא נכלל.

5. סעיף זה קובע את הטיפול החשבונאי של תאגידים בנקאיים בירידת ערך של חוב על ידי פירוט האופן שבו יש לקבוע את ההפרשות להפסדי אשראי הקשורות לחובות מסוימים. סעיף זה עוסק בנוסף בטיפול החשבונאי של תאגידים בנקאיים בכל החובות שאורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי שבמסגרתו שונו תנאי החוב, לרבות ארגונים מחדש הכוללים קבלה של נכסים כפרעון חלקי של חוב, למעט ארגונים מחדש של חובות שסעיף זה אינו חל עליהם בהתאם לסעיפים קטנים 6(ב) – 6(ד) וארגונים מחדש של הלוואות לדיוור שבגינן נערכת הפרשה מזערית להפסדי האשראי לפי שיטת עומק הפיגור כאמור בנספח להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314 בדבר "חובות בעייתיים בהלוואות לדיוור בבנק למשכנתאות".

6. סעיף זה חל על כל חוב שיתרתו החוזית (ללא ניכוי מחיקות חשבונאיות שלא כרוכות בויתור משפטי, ריבית שלא הוכרה, הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות) הינה 1 מיליון ש"ח או יותר, ועל כל החובות האחרים שמזוהים לצורך הערכה, בין אם הם מובטחים ובין אם הם אינם מובטחים. סעיף זה אינו חל על:

(א) קבוצות גדולות של חובות קטנים יחסית (smaller-balance) והומוגניים, שירידת הערך שלהם נבחנת על בסיס קבוצתי. חובות אלה עשויים לכלול, אך אינם מוגבלים לחובות בכרטיסי אשראי, וחובות צרכניים הנפרעים בתשלומים (consumer installment loans).

(ב) חובות הנמדדים לפי שווי הוגן או לפי הנמוך שבין עלות או שווי הוגן;

(ג) עסקאות חכירה;

(ד) איגרות חוב, כפי שהוגדרו בסעיף 2.24. בהוראות הדיווח לציבור.

* הערה: מספור הסעיפים הקטנים בסעיף זה תואם את המספור בתקן חשבונאות אמריקאי מספר 114, כפי שתוקן (SFAS 114: Accounting by Creditors for Impairment of a Loan, an amendment of FASB Statements No. 5 and 15,)

(ה) הלוואות לדיור שבגינן נערכת הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור כאמור בנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בדבר "חובות בעייתיים בהלוואות לדיור בבנק למשכנתאות".

7. סעיף זה אינו קובע כיצד תאגיד בנקאי צריך לזהות חובות אחרים שראוי להעריך את סיכויי הגבייה שלהם². בכדי להגיע להחלטה זו, על תאגיד בנקאי ליישם את נהלי בקרת האשראי הרגילים שלו. סעיף זה אינו מתייחס למועד שבו ראוי שתאגיד בנקאי ימחק חוב פגום (ראה סעיף 29 להלן), ואינו מתייחס לדרך שבה ראוי שתאגיד בנקאי יעריך את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי. בנוסף להפרשה הנערכת לפי סעיף זה, תאגיד בנקאי נדרש להמשיך ולהכיר בהפרשה להפסדי אשראי הנדרשת כדי לעמוד בדרישות סעיף 29 להלן.

הכרה בירידת ערך

8. חוב יסווג כחוב פגום, כאשר, בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים, צפוי (Probable) שתאגיד בנקאי לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. לעניין סעיף זה ולעניין סעיף 29, המשמעות של גביית כל הסכומים לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב היא שגם תשלומי הריבית וגם תשלומי הקרן על פי החוזה יגבו במועד שנקבע בהסכם החוב. לגבי חוב שאורגן מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי, "התנאים החוזיים של הסכם החוב" מתייחסים לתנאים החוזיים שצוינו בהסכם החוב המקורי, ולא לתנאים החוזיים שצוינו בהסכם הארגון מחדש. סעיף זה אינו מפרט כיצד תאגיד בנקאי יקבע שצפוי שלא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים של הסכם חוב. בכדי להגיע להחלטה זו, על תאגיד בנקאי ליישם את הנהלים הרגילים שלו לבקרת האשראי (loan review procedures). אין ליישם סעיף זה רק בשל עיכוב לא משמעותי או חוסר לא משמעותי בסכום התשלומים. חוב לא יסווג כפגום במהלך תקופה שבה חל עיכוב בתשלום, אם התאגיד הבנקאי צופה לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לרבות ריבית שנצברה על פי שיעור הריבית החוזי בתקופה שבה חל עיכוב. לפיכך, חוב לפי דרישה, או חוב אחר ללא מועד פרעון מוצהר, לא יסווג כחוב פגום אם התאגיד הבנקאי צופה לגבות את כל הסכומים לרבות ריבית שנצברה על פי שיעור

² הערת שוליים מספר 1 לתקן 114: מקורות מידע שימושי לעניין זיהוי של חובות לצורך הערכה שצוינו במדריך ה-AICPA המתניח לבקורת של הפרשה להפסדי אשראי בבנקים (AICPA - Auditing Procedure Study, Auditing the Allowance for Credit Losses of Banks) כוללים מבחן מהותיות ספציפי; דוחות ביקורת של רשויות פיקוח; דוחות פנימיים כגון רשימות מעקב (watch lists), דוחות על פיגורים, דוחות על משיכות יתר (overdraft listings), דוחות על חובות של אנשים קשורים (insiders); דוחות להנהלה של סך כל סכומי חוב של חייב, ניסיון העבר לגבי הפסדים לפי סוג חוב; תיקי חובות בהם חסר מידע כספי עדכני לגבי חייבים וערבים; חייבים הנתונים לקשיים כגון הפסדים תפעוליים, הון חוזר קטן, תזרים מזומנים לא מספק, או שיבושים בפעילות העסקית; חובות המובטחים על ידי ביטחון שאינו ניתן בקלות למסחר או שהינו רגיש להידרדרות בערך המימוש; חובות של חייבים בענפי פעילות או במדינות הסובלים מאי-יציבות כלכלית; דוחות חריגים לגבי תיעוד חובות וציטות (loan documentation and compliance exception reports).

הריבית החוזי במהלך התקופה שבה החוב קיים. להבהרות נוספות לעניין סיווג של חוב כחוב פגום ראה סעיף 30. להלן.

9. חוב שתנאיו שונו בארגון מחדש של חוב בעייתי בדרך כלל כבר זוהה כחוב פגום לפני שבוצע ארגון מחדש פורמלי, מאחר והתנאי המפורט בסעיף קטן 8 התקיים לפני שבוצע ארגון מחדש פורמלי. יחד עם זאת, אם החוב אינו בתחולת סעיף זה, בהתאם לסעיף קטן 6.א), יתכן שהתאגיד הבנקאי לא טיפל חשבונאית בחוב הזה לפי סעיף זה לפני שהחוב אורגן מחדש. על התאגיד הבנקאי ליישם הוראות סעיף זה לגבי החוב הזה כאשר הוא עובר ארגון מחדש, אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי האשראי לפי שיטת עומק הפיגור כאמור בנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בדבר "חובות בעייתיים בהלוואות לדיוור בבנק למשכנתאות".

10. השימוש במונח "צפוי" (probable) לעניין סעיף זה עקבי עם השימוש שנעשה במונח זה בתקן חשבונאות ארה"ב מספר 5 – Accounting for Contingencies. בהתאם לתקן זה, צפוי הינו תחום בטווח הסבירויות לכך שיתרחש אירוע או יתרחשו אירועים עתידיים שיאמתו את עובדת ההפסד או את ירידת ערכו של נכס או את היגרמותה של התחייבות. הטווח נע בין צפוי לקלוש, כמפורט בסעיף 47.ב.ז) בהוראות הדיווח לציבור. לא קיים חוסר עקביות בין התנאים לצבירה בסעיף 8 לתקן חשבונאות ארה"ב מספר 5 לבין עקרון השמרנות בחשבונאות. תנאים אלה אינם מיועדים להיות כה קשיחים כך שלמעשה תידרש וודאות (virtual certainty) לפני שהפסד יצבר. התנאים דורשים רק שיהיה צפוי שנכס נפגם או שנגרמה (incurred) התחייבות ושיהיה ניתן לאמוד את סכום ההפסד באופן סביר (reasonably).

מדידה של ירידת ערך

11. מדידה של ירידת ערך של חוב מחייבת שימוש בשיקול דעת ובאומדנים, והתוצאות בפועל יכולות להיות שונות מאומדנים אלה. תאגידים בנקאיים נדרשים לפתח שיטות מדידה מעשיות בהתאם לנסיבות שלהם. סעיפים קטנים 12-16 להלן דנים באותן שיטות מדידה.

12. לחובות פגומים מסוימים יש מאפייני סיכון שהם ייחודיים לחייב אינדיבידואלי, ולגביהם התאגיד הבנקאי יישם את שיטות המדידה המפורטות בסעיפים קטנים 13-16 להלן על בסיס החוב הבודד. יחד עם זאת, לחובות פגומים מסוימים עשויים להיות מאפייני סיכון משותפים עם חובות פגומים אחרים. תאגיד בנקאי רשאי לסכם (aggregate) חובות אלה ורשאי להשתמש בסטטיסטיקות היסטוריות, כמו תקופת גביה ממוצעת וסכום ממוצע שנגבה, יחד עם שיעור ריבית אפקטיבי מצרפי (composite) כאמצעים למדידת ירידת הערך של חובות אלה.

13. כאשר נקבע שחוב הוא פגום כהגדרתו בסעיף קטן 8 לעיל, תאגיד בנקאי ימדוד את ירידת הערך בהתבסס על הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהוונים

בשיעור הריבית האפקטיבי של החוב. אם זאת, משיקולים פרקטיים, תאגיד בנקאי רשאי למדוד ירידת ערך בהתבסס על מחיר השוק הגלוי של החוב (observable market price). לגבי חוב שגבייתו מותנית בבטחון (collateral dependent), ירידת הערך תימדד בכל מקרה בהתבסס על השווי ההוגן של הבטחון. בלי קשר לשיטת המדידה, תאגיד בנקאי ימדוד ירידת ערך בהתבסס על השווי ההוגן של הבטחון כאשר התאגיד הבנקאי קובע שצפויה תפיסת נכס (foreclosure). תאגיד בנקאי יכול לבחור שיטת מדידה על בסיס החוב הבודד (loan-by-loan basis). במדידת ירידת ערך תאגיד בנקאי יקח בחשבון אומדן עלויות מכירה על בסיס מהוון, אם צפוי שעלויות אלו יקטינו את תזרימי המזומנים הפנויים לפרעון או לסילוק אחר של החוב. אם הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים (או, לחילופין, מחיר השוק הגלוי של החוב או השווי ההוגן של הביטחון) נמוך מיתרת החוב הרשומה³, תאגיד בנקאי יכיר בירידת הערך ע"י יצירת הפרשה להפסדי אשראי כנגד חיוב מקביל בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי או ע"י התאמת הפרשה קיימת להפסדי אשראי בגין החוב הפגום כנגד חיוב או זיכוי מקביל בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי.

אם תאגיד בנקאי מבסס את מדידת ירידת הערך של חוב על סכום ערך נוכחי, התאגיד הבנקאי יחשב את סכום הערך הנוכחי בהתבסס על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים מהחוב הפגום, מהוונים בשיעור הריבית האפקטיבי של החוב. שיעור הריבית האפקטיבי של החוב הינו שיעור התשואה הגלום בחוב (כלומר, שיעור הריבית החוזי, כשהוא מותאם לפרמיה, לניכיון או לעמלות נידחות נטו או לעלויות נידחות נטו, שנוקפו ליתרת החוב בהתאם להוראות הדיווח לציבור, שהיו קיימים במועד שבו החוב נוצר או נרכש)⁴ שיעור הריבית האפקטיבי של חוב שאורגן מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי יהא מבוסס על שיעור הריבית החוזי המקורי ולא על השיעור הנקוב בהסכם הארגון מחדש. אם שיעור הריבית החוזי של החוב משתנה בהתבסס על שינויים שיחולו בגורם עצמאי, כמו אינדקס או שיעור (לדוגמה, שיעור הפריים, שיעור הליבור וכו'), שיעור הריבית האפקטיבי של חוב כזה יכול שיחושב בהתבסס על הגורם כפי שהוא משתנה במשך חיי החוב⁵ או יכול שיהיה קבוע לפי השיעור שהיה בתוקף בתאריך שבו החוב עמד בתנאי להכרה בירידת הערך לפי סעיף קטן 8 לעיל. הבחירה של התאגיד הבנקאי תיושם באופן עקבי לכל החובות אשר שיעור הריבית החוזי שלהם משתנה בהתבסס על שינויים שיחולו בגורם עצמאי. בקביעת שיעור הריבית האפקטיבי או באמידת תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים אין לכלול תחזיות לגבי שינויים בגורם.

³ הערת שוליים מספר 2 לתקן 114 : ראה הגדרת יתרת חוב רשומה בסעיף ההגדרות.

⁴ הערת שוליים מספר 3 לתקן 114 : לא נכללה.

⁵ לדוגמא, אם לפי החוזה החוב נושא ריבית משתנה בשיעור של פריים + 1%, אזי שיעור הריבית האפקטיבי בכל מועד דיווח יהיה שיעור הפריים במועד הדיווח + 1%.

15. אם תאגיד בנקאי מבסס מדידת ירידת ערך של חוב על חישוב ערך נוכחי, אומדני תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים יהיו האומדנים הטובים ביותר של התאגיד הבנקאי בהתבסס על הנחות ותחזיות סבירות שניתנות לביסוס. בפיתוח אומדן תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים יש להביא בחשבון את כל הראיות הזמינות, כולל אומדן עלויות מכירה אם עלויות אלו צפויות להקטין את תזרימי המזומנים הפנויים לפרעון או לסילוק אחר של החוב. המשקל שינתן לכל ראיה (evidence) יתאים למידה בה ניתן לאמת אותה באופן אובייקטיבי. אם תאגיד בנקאי אומד טווח של סכום או של עיתוי תזרימי מזומנים אפשריים, בקביעת האומדן הטוב ביותר של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים יש להביא בחשבון את הסבירות של התוצאות האפשריות. לעניין מדידת ירידת הערך של חוב פגום יש להביא בחשבון את כל המידע הזמין, לרבות גורמים "סביבתיים" עדכניים כגון גורמים ענפיים, גיאוגרפיים, כלכליים ופוליטיים שהם רלבנטיים ליכולת הגבייה של החוב הפגום ואשר מצביעים על כך שצפוי שנכס נפגם במועד הדוחות הכספיים.

16. לאחר המדידה הראשונה של ירידת ערך, אם חל שינוי משמעותי (הגדלה או הקטנה) בסכום או בעיתוי של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים מחוב פגום, או אם תזרימי המזומנים בפועל שונים משמעותית מתזרימי המזומנים שנחזו קודם, תאגיד בנקאי יחשב מחדש את ירידת הערך בכך שיישם את הנהלים המפורטים בסעיפים קטנים 12-15 לעיל ויתאים את ההפרשה להפסדי אשראי. באופן דומה, תאגיד בנקאי המודד ירידת ערך בהתבסס על מחיר השוק הגלוי של חוב פגום או השווי ההוגן של הביטחון של חוב פגום אשר גבייתו מותנית בביטחון יתאים את ההפרשה להפסדי אשראי כאשר חל שינוי משמעותי (הגדלה או הקטנה) באחד מהבסיסים הללו.

יחד עם זאת, בשום מועד, היתרה נטו של החוב לא תעלה על היתרה הרשומה של החוב.

הכרה בהכנסה

17. סעיף זה לא מפרט את האופן שבו תאגיד בנקאי נדרש להכיר, למדוד או להציג הכנסות ריבית בגין חוב פגום. שיטות חשבונאיות מסוימות להכרה בהכנסה יכולות לגרום לכך שיתרת החוב הרשומה של חוב פגום תהיה נמוכה מהערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים (או לחילופין, מחיר השוק הגלוי של החוב או השווי ההוגן של הביטחון). במקרה כזה, למרות שהחוב יעמוד בהגדרת חוב פגום לפי סעיף קטן 8 לעיל, לא תוכר ירידת ערך נוספת. שיטות חשבונאיות אלו כוללות הכרה בהכנסות ריבית לפי שיטת השבת העלות (cost-recovery), שיטת בסיס-מזומן (cash-basis), או שילוב מסוים של שיטות אלו. יתרת החוב הרשומה של חוב פגום עשויה להיות קטנה מהערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים (או לחילופין, מחיר השוק הגלוי של החוב או השווי ההוגן של הביטחון) כתוצאה מכך שהתאגיד הבנקאי מחק חשבונאית חלק מהחוב. להוראות לגבי מחיקה חשבונאית של חוב והכרה בהכנסה בגין חובות פגומים ראה סעיפים 229 ו-30 להלן.

18. בוטל במקור.

19. בוטל במקור.

29. הפרשה להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי

1. בטל.
2. בגין קבוצות של חובות שצוינו בסעיף 29א.6 (א) ובגין חובות אשר נבדקו פרטנית לפי סעיף 29א ונמצא שהם אינם פגומים, לרבות בגין הלוואות לדיוור שיש לחשב לגביהן הפרשה מזערית לפי עומק הפיגור⁶, תחושב הפרשה בהתאם לכללים שנקבעו בתקן חשבונאות ארה"ב מספר 5. מובהר כי אין לחשב הפרשה כאמור בגין איגרות חוב, כהגדרתן בסעיף 24ז, ובגין מכשירים נגזרים. לעניין זה, ראה הוראות נוספות בנושא זה:
 - א. שיטת קביעת ההפרשה להפסדי אשראי ודרישות תיעוד - נספח י' להוראות הדיווח לציבור.
 - ב. הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין אשראי שאינו לדיוור – סעיפים 29ב.3 ו- 29ב.4 להלן.
 - ג. הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיוור:
 1. הפרשה מזערית לפי עומק הפיגור – נספח בדבר "חובות בעייתיים בהלוואות לדיוור" להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בדבר "הערכה נאותה של סיכוני אשראי מדידה נאותה של חובות".
 2. הנחיות נוספות בדבר חישוב הפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיוור וגילוי על הלוואות אלו – נספח י"ב להוראות הדיווח לציבור.
 3. הוראות נוספות בדבר קביעת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיוור - הוראת ניהול בנקאי תקין 329 בדבר "מגבלות למתן הלוואות לדיוור".

29.3. הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

1. מבוא

- א. סעיף זה מבהיר כיצד תאגיד בנקאי יישם חלקים מסוימים מסעיף 29ב.2 בדבר "הפרשה להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי" (להלן – ההפרשה הקבוצתית) על סעיף אשראי לציבור, ואת הטיפול בהפרשה הכללית, הנוספת והמיוחדת לחובות מסופקים בגין אשראי זה.
- ב. סעיף זה אינו מתייחס לחישוב הפרשות על בסיס קבוצתי בגין חובות שאינם אשראי לציבור ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים ובגין הלוואות לדיוור שנדרש לחשב את ההפרשה הספציפית המזערית בגין לפי עומק הפיגור⁷. תאגיד בנקאי יחזיק הפרשות כאמור בהתאם לנדרש בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו.

⁶ הלוואות לדיוור כהגדרתן בנספח בדבר "חובות בעייתיים בהלוואות לדיוור" להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בדבר "הערכה נאותה של סיכוני אשראי מדידה נאותה של חובות".

⁷ בנוסף, סעיף זה אינו מתייחס לדרישות התיעוד, התיקוף, ובדיקות הסבירות הנדרשות בקביעת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי, ולבחינת נאותות ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי. תאגיד בנקאי יודא כי הוא פועל בהתאם לנדרש בהוראותיו.

- ג. בהתאם לנדרש בהוראות הדיווח לציבור, וכפי שמובהר בסעיף זה, בקביעת הפרשה קבוצתית נאותה בגין אשראי לציבור:
1. יש לפצל את האשראי לציבור לפי ענפי משק לצורך קביעת ההפרשה הקבוצתית בגין האשראי לציבור.
 2. בגין כל ענף משק יש לכלול הפרשה קבוצתית בגין אשראי לציבור שאינו מסווג כבעייתי וכן הפרשה קבוצתית בגין אשראי לציבור שמסווג בהשגחה מיוחדת או נחות.
 3. בגין כל ענף משק יש להביא בחשבון הן את הפסדי העבר והן התאמות בגין גורמים רלוונטיים לסיכוי הגבייה של האשראי (להלן – התאמות איכותיות)⁸
 - ד. מובהר כי בכל שיטה שבה נקבעת ההפרשה להפסדי אשראי בהתאם להוראותינו, התאגיד הבנקאי יוודא שיתרת ההפרשה להפסדי אשראי הכוללת תהיה שמרנית וזהירה. בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב, בנוסף לאמור בסעיף זה, תאגידים בנקאיים ישתמשו בניתוח יחסים ככלי נוסף לבחינת הסבירות הכוללת של יתרת ההפרשה להפסדי אשראי. ניתוח יחסים יכול לסייע בזיהוי מגמות משתנות (בהשוואה לתאגידים בנקאיים אחרים בני השוואה במערכת ובהשוואה לניסיון העבר של התאגיד הבנקאי) ביחסים שבין יתרת ההפרשה להפסדי אשראי לבין חובות בסיווג שלילי, חובות בפיגור וחובות לא מבצעים, סך הכל החובות, מחיקות חשבונאיות נטו, ומחיקות חשבונאיות ברוטו בעבר. בהתבסס על ניתוח כזה תאגיד בנקאי עשוי לזהות נושאים נוספים או גורמים נוספים שעשויים לדרוש התאמות לאומדן הפסדי האשראי.
 - התאמות כאמור צריכות להיות מבוססות ומתועדות בצורה נאותה. בין היתר, על התאגיד הבנקאי לקבוע את בדיקות הסבירות הנדרשות, בהתאם לנסיבותיו, ולתעד את ביצוען בכל מועד דיווח. כאשר תאגיד בנקאי חורג מבדיקת סבירות מסוימת, עליו להעמיק את הניתוח על מנת להשתכנע שבנסיבותיו, ההפרשה אכן נאותה. יש לתעד את הניתוח הנ"ל. מובן שבמידה והתאגיד הבנקאי לא העלה הסברים מספקים, עליו לשקול התאמות ההפרשה בהתאם.
 - ה. בהתאם להערת שוליים מספר 30 בעמוד 102.8 - 669, תאגיד בנקאי ייתן תשומת לב מיוחדת לחובות שמנותחים על בסיס פרטני, שההפרשה הפרטנית בגינם הינה בשיעור שהינו נמוך משיעורי הפסדי העבר של קבוצות של חובות דומים. החלטות לסטות באופן משמעותי מניסיון העבר של התאגיד הבנקאי לגבי קבוצות של חובות דומים (לדוגמה – אם שיעור ההפרשה הפרטנית בגין חוב פגום בענף משק מסוים נמוך באופן משמעותי מטווח שיעורי ההפרשה הקבוצתית בהתאם להוראות שעה זו בגין חובות בעייתיים בענף זה), יתמכו בבירור על ידי נסיבות אחרות שמבדילות את החוב מהחובות שמסווגים באופן דומה.

⁸ ראה, בין היתר, הוראות הדיווח לציבור – נספח י – תהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי ודרישות התייעוד (סעיף 2.3.2, 4.4 ו-4.5).

2. הגדרות

א. **ענף משק** – כל שורה שמוצגת בנפרד בלוח 01 וכל שורה שמוצגת בנפרד בלוח 02 בהוראות דיווח לפיקוח 831 "דוח רבעוני על חלוקת סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק" (להלן – הוראה 831).

ב. **טווח השנים** –

1.ב.2. בדוח שנתי - 5 השנים שהסתיימו במועד הדיווח.

2.ב.2. בדוח רבעוני - 4 השנים הקלנדריות המלאות שהסתיימו בסוף שנת הדיווח הקודמת.

או תקופה אחרת קצרה יותר שנקבעה בהנחיה של הפיקוח על הבנקים.

ג. **ממוצע** - ממוצע פשוט של שיעורי המחיקות החשבונאיות נטו המותאמים השנתיים בטווח השנים.

ד. **שנה אחרונה** – ארבעת הרבעונים האחרונים המסתיימים במועד הדיווח.

ה. **שיעור שנתי מותאם של מחיקות חשבונאיות נטו** – ממוצע משוקלל (לפי יתרת חוב רשומה) של: (1) שיעור המחיקות החשבונאיות נטו השנתי בגין חובות הכפופים לדרישות המחיקה החשבונאית בסעיף 5.ד.29 להוראות הדיווח לציבור, מיתרת החוב הרשומה הממוצעת בגין חובות אלה, ושל (2) שיעור המחיקות החשבונאיות נטו השנתי בגין חובות אחרים מיתרת החוב הרשומה הממוצעת של חובות אלה מוכפל בשתיים⁹.

3. חישוב הפרשה קבוצתית בגין אשראי לציבור שאינו בסיווג בעייתי

א. בכל מועד דיווח, תאגיד בנקאי יחשב טווח של שיעורי ההפסד בטווח השנים לכל ענף משק בגין חובות בסיווג לא בעייתי, את הממוצע של שיעורי ההפסד בטווח השנים ואת שיעורי ההפסד בשנה האחרונה¹⁰.

חישוב שיעור ההפסד בגין כל שנה יעשה כדלקמן: השיעור השנתי המותאם של סך כל המחיקות החשבונאיות נטו בענף המשק מתוך יתרת החוב הרשומה הממוצעת של סך כל החובות בענף המשק.

⁹ ראה הערת שוליים 40 בעמוד 102.10 - 669, וסעיף 1.ד.29. בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח כספי שנתי". תאגיד בנקאי שיש לו אומדן מדויק יותר לתקופות החיים האפקטיביות של אשראי כמשמעותן בהערת שוליים 40 בהוראות הדיווח לציבור, רשאי לפנות לפיקוח על הבנקים, אם ברצונו להשתמש באומדן זה לצורך חישוב שיעורי ההפסד.

¹⁰ תאגיד בנקאי הסבור שראוי להשתמש ב"טווח שנים" אחר יפנה לפיקוח על הבנקים לקבל הנחיה מקדמית.

ב. תאגיד בנקאי :

1.ב.3. יזהה באופן שמרני וזהיר את שיעור ההפסד המתאים מתוך הטווח שצוין, לרבות כאשר האומדן הטוב ביותר של התאגיד הבנקאי הינו שיעור ההפסד הגבוה בטווח האמור.

2.ב.3. יתאים באופן שמרני וזהיר את שיעור ההפסד שנבחר לגורמים סביבתיים רלוונטיים, תוך תיעוד מתאים, כמפורט בנספח י' להוראות הדיווח לציבור.

ג. סכום יתרת ההפרשה הקבוצתית לכל ענף משק שאינו מסווג כבעייתי יקבע על ידי הכפלה של יתרת החוב הרשומה שאינה בסיווג בעייתי במועד הדיווח בשיעור ההפסד שחושב בסעיף קטן 3.ב. לעיל.

4. חישוב ההפרשה הקבוצתית בגין אשראי לציבור בהשגחה מיוחדת או נחות

א. בכל מועד דיווח, תאגיד בנקאי יחשב טווח של שיעורי הפסד בטווח השנים לכל ענף משק בגין חובות בסיווג השגחה מיוחדת או נחות, את הממוצע של שיעורי ההפסד בטווח השנים ואת שיעורי ההפסד בשנה האחרונה.

חישוב שיעור ההפסד בגין כל שנה יעשה כדלקמן : השיעור השנתי המותאם של סך כל המחיקות החשבונאיות נטו בענף המשק, מתוך יתרת החוב הרשומה הבעייתית הממוצעת של סך כל החובות בענף המשק.

ב. תאגיד בנקאי :

1.ב.4. יזהה באופן שמרני וזהיר את שיעור ההפסד המתאים מתוך הטווח שצוין, לרבות כאשר האומדן הטוב ביותר של התאגיד הבנקאי הינו שיעור ההפסד הגבוה בטווח האמור

2.ב.4. יתאים באופן שמרני וזהיר את שיעור ההפסד שנבחר לגורמים סביבתיים רלוונטיים, תוך תיעוד מתאים, כמפורט בנספח י' להוראות הדיווח לציבור.

ג. סכום יתרת ההפרשה הקבוצתית לכל ענף משק המסווג כבעייתי יקבע על ידי הכפלה של יתרת החוב הרשומה בסיווג השגחה מיוחדת ובסיווג נחות במועד הדיווח בשיעור ההפסד שחושב בסעיף קטן 4.ב. לעיל.

5. לעניין יישום סעיפים 3 ו-4 לעיל, מובהר כי :

א. ככלל, במצבים רגילים, כדי שההפרשה להפסדי אשראי תוכל להיחשב שמרנית וזהירה, על תאגיד בנקאי לשמור על התאמות מעבר לממוצע של שיעורי ההפסד בטווח השנים בגין כל קבוצת חובות. ראוי ששיעור ההתאמות האמורות יגדל ככל שנדרשות התאמות משמעותיות יותר בגין גורמים סביבתיים. לפירוט נוסף בהקשר זה ראה נספח י'.

ב. יש להפעיל נהלים נוספים בנוגע לשיעורי ההפסד שישמשו בסיס לקביעת ההפרשה כאשר יתרת החובות (הטובים ו/או הבעייתיים) הממוצעת בענף היא אפסית או נמוכה מאוד, או כאשר המחיקות החשבונאיות נטו בענף זה הן נמוכות מאוד או שליליות. במקרים אלה תאגיד בנקאי ישתמש בקירוב של טווח על בסיס נתונים גלויים לציבור של מחיקות חשבונאיות, יתרה ממוצעת של חובות ואשראי בענף זה ברמת המערכת וגם שיעורי הפסד בענף זה בתאגיד הבנקאי משנים קודמות, ויבצע התאמות נוספות לשיעורי הפסד אלה בגין גורמים סביבתיים. כאשר לתאגיד בנקאי יש מספר משמעותי של ענפים כאמור עליו לשקול לבצע בדיקות סבירות והתאמות נוספות לגבי הנתונים המצרפיים של ענפים אלה. תאגיד בנקאי יתעד התאמות אלו. בכל מקרה, תאגיד בנקאי יודא שיתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין כל ענף משק תהיה חיובית ונאותה.

6. בנוסף, מובהר כי :

- א. טווח שנים במועד דיווח ביניים – בדיווחי ביניים יכללו בטווח השנים גם השיעור השנתי המותאם של מחיקות חשבונאיות נטו בשנה האחרונה.
- ב. ממוצע במועד דיווח ביניים – בדיווחי ביניים יכללו בממוצע גם נתוני התקופה המצטברת מסוף שנת הדיווח האחרונה ועד למועד הדיווח, במונחים שנתיים, אולם יינתן להם משקל נמוך יותר מהמשקל של השנים הקלנדריות המלאות בטווח (לדוגמה אם הדיווח הוא לרבעון השני בשנת 20X0, נתוני שני הרבעונים הראשונים בשנת 20X0 יומרו למונחים שנתיים אך יקבלו משקל של 0.5/4.5, בעוד נתוני כל שנה קלנדרית מלאה מתוך ארבע השנים שקדמו ל- 20X0 ונכללה בטווח יקבלו משקל של 1/4.5).
- ג. יתרת החובות הבעייתיים הממוצעת לשנה מסוימת תחושב על סמך ממוצע פשוט של הסכומים שנכללו בטור 04 (עבור ענפי משק - פעילות בישראל) ושל הסכומים שנכללו בטור 05 (עבור ענפי משק - פעילות בחו"ל) בלוח 04 בהוראה 831, לסוף כל אחד מהרבעונים במהלך השנה, ולסוף שנת הדיווח הקודמת¹¹. תאגיד בנקאי ינכה אם נדרש מסכומים אלה סכומים הנובעים מסיכון אשראי חוץ מאזני ומפריטים מאזניים שאינם אשראי לציבור.
- ד. יתרת החובות הממוצעת של סך הכל החובות לשנה מסוימת תחושב על סמך ממוצע פשוט של הסכומים שנכללו בטור 1 בלוח 01 (עבור ענפי משק - פעילות בישראל) ובטור 1 בלוח 02 (עבור ענפי משק - פעילות בחו"ל) להוראה 831, לסוף כל אחד מהרבעונים במהלך השנה, ולסוף שנת הדיווח הקודמת.

¹¹ לדוגמה, יתרת החובות הבעייתיים הממוצעת בשנת 2014 תחושב על סמך ממוצע פשוט של יתרת החובות הבעייתיים לימים 31.12.13, 31.3.14, 30.6.14, 30.9.14, ו- 31.12.14.

ה. המחיקות החשבונאיות נטו לשנה מסוימת יחושבו לפי סיכום של סך הכל המחיקות החשבונאיות נטו שנרשמו בכל אחד מהרבעונים בשנה זו, שנכללו בטור 05 (עבור ענפי משק – פעילות בישראל) ובטור 06 (עבור ענפי משק – פעילות בחו"ל) בלוח 03 להוראה 831.¹²

7. תאגיד בנקאי אחראי לוודא שיתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי נאותה על בסיס מאוחד. עם זאת, בקביעת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי שתיכלל בדוח המאוחד של התאגיד הבנקאי, התאגיד הבנקאי רשאי לא לתקן את סכומי ההפרשות להפסדי אשראי שנכללו בדוחות כספיים של חברה בת של התאגיד הבנקאי, אם הוא וידא שמתקיים אחד מהתנאים הבאים :

- א. הדוחות הכספיים של חברת הבת נערכו בהתאם להוראותינו ;
 - ב. הדוחות הכספיים של חברת הבת, שנכללו בדיווח של חברת הבת לרשות המפקחת עליה, נערכו בהתאם לכללי החשבונאות שחלים על בנקים שנסחרים בארה"ב, או בהתאם לתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים שמפרסמת הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים ובהתאם להנחיות הרשות המפקחת עליה.
- תאגיד בנקאי שהחליט, לצורך קביעת ההפרשה הקבוצתית על בסיס מאוחד, לא לתקן את סכומי ההפרשות להפסדי אשראי שנכללו בדוחות כספיים של חברה בת שלו, לא יכלול בחישוב שיעורי ההפסד על בסיס מאוחד את המחיקות החשבונאיות נטו, ההפרשות לחובות מסופקים ויתרות האשראי בגין חברה בת זו.

8. שימוש בדירוגים פנימיים בחישוב הפרשה קבוצתית

- א. לצורך חישוב ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי, תאגיד בנקאי רשאי להיעזר במערכות לחישוב הפסדי אשראי המשמשות אותו לחישוב הפסדי אשראי לצרכים פנימיים ואחרים, כדוגמת המערכות המשמשות לחישוב הפסדי אשראי לפי גישת המודל הפנימי בהתאם להוראות באזל. עם זאת, נדרש לבצע התאמות מסוימות כדי שהסכומים שמופקים על ידי מערכות אלו יוכלו לשמש בסיס לקביעת ההפרשה להפסדי אשראי בהתאם לכל הדרישות בהוראות הדיווח לציבור.
- ב. בהמשך לאמור לעיל, תאגיד בנקאי אשר יקבל את אישור הפיקוח על הבנקים להקצות הון לפי גישת המודל הפנימי למדידת סיכוני אשראי, יוכל לפנות לפיקוח על הבנקים בבקשה להחזיק בהפרשה להפסדי אשראי, הנמוכה מסכום ההפרשה המחושב בהתאם לסעיפים קטנים 3-4 לעיל. בפנייה התאגיד הבנקאי יתבקש להראות שקיימת רמה גבוהה של ביטחון כי :

¹² תאגיד בנקאי אשר תיקן בדוח לציבור טעויות בסיווגים לענפי משק של יתרות או של מחיקות חשבונאיות ישתמש בנתונים שדווחו לפיקוח, לאחר ההתאמות הדרושות בגין תיקונים אלה.

8.ב.1. שיטת ההפרשה להפסדי אשראי של התאגיד הבנקאי עומדת בכל הוראות הדיווח לציבור,

8.ב.2. הבקורות המופעלות על תהליך הדיווח הכספי על ההפרשה להפסדי אשראי הן אפקטיביות.

לצורך כך תאגיד בנקאי יתבקש להתייחס למידת התיקוף של השיטה לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי, ובין היתר להראות שמבוצעות כל ההתאמות הנדרשות כדי לעמוד בהוראותינו. על התאגיד הבנקאי להראות, בכל שיטת חלוקה לקבוצות לצורך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי שבה הוא בוחר, שיש בידיו מידע עדכני במועד הדיווח לגבי כל הגורמים שנדרשים לפי הוראות הדיווח לציבור המצביעים על מאפייני איכות האשראי של תיק האשראי. תאגיד בנקאי שחילק את האשראי לקבוצות בהתאם לדירוג האשראי של האשראי, אבל לא הביא בחשבון בקביעת דירוג האשראי גורם אחד או יותר מהגורמים המפורטים בהוראות הדיווח לציבור, צריך לוודא שבמערכות המיכוניות בבנק ייאסף מידע כמותי מפורט לגבי כל אחד מהגורמים, ולהתאים את שיעורי ההפרשה להפסדי אשראי בגין גורמים אלה, תוך שמירת תיעוד מספק, כנדרש בנספח י' להוראותינו. רשימה לא ממצה של גורמים מינימאליים שתאגיד בנקאי נדרש לאסוף מפורטת בנספח י'.

ג. שימוש בסכומי ההפסדים הצפויים המופקים ממערכות כאמור, ואשר טרם קיבלו את אישור הפיקוח על הבנקים כאמור בסעיף קטן 8.ב. לעיל, אפשרי בתנאי שיתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי שמחושבת כתוצאה מכך לא תפחת מסכום יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי המחושב בהתאם לסעיפים קטנים 3-4 לעיל.

9. הפרשה כללית, נוספת ומיוחדת לחובות מסופקים, והפרשה קבוצתית מינימאלית

א. לצורך מדידה בדוחות הכספיים, תאגיד בנקאי אינו נדרש להחזיק הפרשה כללית, נוספת ומיוחדת לחובות מסופקים, החל מיום 1.1.2011, בכפוף לאמור בסעיף קטן 9.ב. להלן.

ב. בכל מועד דיווח, תאגיד בנקאי נדרש לוודא כי סכום יתרת ההפרשה הקבוצתית בגין חביונות במשרדי התאגיד הבנקאי (על בסיס בנק) בישראל לא יפחת מסכום יתרת ההפרשה הכללית, הנוספת והמיוחדת לחובות מסופקים לאותו מועד המחושבת בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים", ברוטו ממס (כלומר לחלק ל – 0.65)¹³.

¹³ כאשר יתרת ההפרשה הכללית, הנוספת והמיוחדת לחובות מסופקים ברוטו ממס גבוהה מההפרשה הקבוצתית שחושבה על ידי התאגיד הבנקאי, יש לייחס לצורך הגילוי את ההפרש האמור באופן פרופורציונאלי לכל קבוצה של חובות שניתן לגביה גילוי נפרד על הפרשה קבוצתית.

4.29. הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין אשראי לאנשים פרטיים שאינו לדיור

1. כפי שצוין בנספח י' להוראות הדיווח לציבור ובסעיף 3.29 לעיל, בקביעת הפרשה נאותה להפסדי אשראי יש להביא בחשבון הן את הפסדי העבר והן התאמות בגין גורמים סביבתיים רלוונטיים לסיכויי הגבייה. סעיף 4.29.2. להלן כולל דוגמאות לגורמים שעשויים להיות רלוונטיים להערכת סיכויי הגבייה של אשראי לאנשים פרטיים שאינו לדיור (להלן בסעיף קטן זה – אשראי לאנשים פרטיים). תאגיד בנקאי יודא כי שיעור ההתאמות בגין גורמים סביבתיים רלוונטיים להפרשה להפסדי אשראי שחושבה בהתאם לסעיף 3.29.3 לעיל עבור אשראי לאנשים פרטיים שאינו בעייתי (ראה סעיף 3.29.3.3.3. לעיל), לא יפחת מ-0.75% מיתרת האשראי שאינו בעייתי לאנשים פרטיים באותו מועד בהתייחס לממוצע שיעורי ההפסד בטווח השנים.
- למרות האמור לעיל, ולנוכח המאפיינים הייחודיים של סיכון אשראי הנובע מיתרות בגין חייבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים, ללא חיוב ריבית, השיעור המינימלי של 0.75% לא יחול לגביו. בנוסף, תאגיד בנקאי, אשר בכל אחת מהשנים שבטווח השנים רשם בגין אשראי לאנשים פרטיים שיעור הפסד הנמוך מ-0.3%, יהיה רשאי לשקול לעשות שימוש בהתאמות בגין גורמים סביבתיים כאמור בשיעור שלא יפחת מ-0.5%.
2. **גורמים שעשויים להיות רלוונטיים לסיכויי הגבייה של אשראי לאנשים פרטיים :**
 - להלן רשימה הכוללת דוגמאות לגורמים שעשויים להיות רלוונטיים לסיכויי הגבייה של אשראי לאנשים פרטיים¹⁴, לרבות גורמים אליהם התייחסו תאגידים בנקאיים מסוימים בשיטות קביעת ההפרשה שלהם. רשימה זו אינה רשימה מלאה. תאגיד בנקאי ישקול אילו גורמים רלוונטיים ביותר לסיכויי הגבייה, לרבות גורמים נוספים אם נדרש, ואיך ראוי להביאם בחשבון בקביעת ההתאמות האיכותיות להפרשה.
 - א. איכות המידע שקיים בתאגיד הבנקאי והיקף ועומק הפיקוח של ההנהלה והדירקטוריון על מאפייני הסיכון של האשראי לאנשים פרטיים.
 - ב. איכות תהליכי חיתום האשראי והיקף וחומרת ליקויים בתהליכי אשראי ובקרת האשראי.
 - ג. שינויים במדיניות ובנהלים למתן אשראי לאנשים פרטיים.
 - ד. היקף הלווים שיש להם הלוואות שניתנו בתקופות של גידול מהיר יחסית באשראי.
 - ה. היקף הלווים שיש להם הלוואות בפיגור, שניתנו לגביהם ויתורים או דחיות של קרן או ריבית, או שנמחקו חשבונאית.
 - ו. היקף הלווים שיש להם חבות גדולה יותר והיקף הלווים שהחזר הנוכחי או הפוטנציאלי של תשלומי הלוואות שניתנו להם מהווה שיעור משמעותי מההכנסה הקבועה שלהם.

¹⁴ גורמים נוספים, שיש להביא בחשבון בהערכת סיכויי הגבייה של כל אשראי, צוינו בנספח י' להוראות הדיווח לציבור.

- ז. מגמות באיכות, היקף ושווי הביטחונות שמבטחים את האשראי.
- ח. היקף הלווים שחשופים לגידול משמעותי חוזי בתשלומים, לרבות הלוואות בריבית משתנה.
- ט. היקף ההלוואות שבהן המידע שיש לתאגיד הבנקאי על הלווה, התחייבויותיו והכנסותיו, במועד מתן ההלוואה ולאורך חיי ההלוואה אינו שלם מעודכן ומאומת. במסגרת זו יש להביא בחשבון, בין היתר, את היקף האשראי שניתן לאנשים פרטיים אשר אין להם הכנסה קבועה לחשבון.
- י. מגמות במאפיינים כלליים של הלווים, כגון העושר הפיננסי, היקף ההכנסה הפנויה ויציבות ההכנסות, וכן נתונים מקרו כלכליים המשפיעים על סיכויי הגביה של האשראי, כגון שיעור האבטלה וההכנסה הפנויה לנפש.

29. דרישות נוספות לגבי הצגה וגילוי של הפרשות להפסדי אשראי

1. יתרות של הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות מאזניים יקטינו את היתרות המאזניות של הנכסים בגינם נוצרו ההפרשות. יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, תוצג בנפרד בגוף המאזן. יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים תוצג בין ההתחייבויות האחרות. סעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי בדוח רווח והפסד יכלול את ההוצאות בגין הפסדי אשראי שנגרמו בכל החובות ומכשירי האשראי החוץ מאזניים.
2. תאגיד בנקאי יציין כי ההפרשה להפסדי אשראי משקפת את האומדן של התאגיד הבנקאי לגבי הפסדי האשראי הצפויים הגלומים בתיק האשראי שלו ובמכשירי האשראי החוץ מאזניים. בנוסף, יש לתאר באופן מקיף וברור את המדיניות החשבונאית של התאגיד הבנקאי לקביעת סכום ההפרשה להפסדי אשראי, ברמת פירוט מספקת כדי להסביר ולתאר את התהליך והניתוח השיטתי (systematic analysis and procedural) שהתאגיד הבנקאי יישם. תאגידים בנקאיים מפתחים רכיבים שונים בהפרשות שלהם כדי להעריך (1) הפסדים בהתבסס על הערכות ספציפיות של הפסד ידוע בחובות בודדים (2) אומדן של הפסדים שלא זוהו בגין קבוצות של חובות ו/ או קבוצות של חובות מדורגים. יש לתאר ולכמת כל רכיב של ההפרשה (ראה מתכונת ביאור 13 ו-31), ולהסביר בקצרה, מעבר לציון העובדה כי ההפרשה הינה "מספקת", כיצד התהליך השיטתי של התאגיד הבנקאי יושם כדי לקבוע את הסכום של כל רכיב ספציפי. אם חובות מקובצים לפי קבוצות או לפי דירוג בכל סוג כדי להעריך הפסדים צפויים שלא זוהו, יש לציין את הבסיס לקיבוץ, ולתאר את השיטות לפיהן נקבעים שיעורי ההפסד בקבוצות אלו. יש לציין את הבסיס לפיו מוערכת ההשפעה של גורמים סביבתיים, כגון שינויים ומגמות במצב הכלכלי, בפיגורים ובהפסדים על שיעורי ההפסד.

29ד. סיווג ומחיקה חשבונאית (Write down, Charge off) של חוב

1. יש למחוק חשבונאית סכומי חוב שנחשבים בלתי ניתנים לגבייה (Uncollectible) ובעלי ערך נמוך כדי כך שהותרתם כנכסים אינה מוצדקת. אין משמעות הדבר שהחוב חסר באופן מוחלט כל ערך השבה, אלא שאין זה פרקטי או רצוי לדחות מחיקה חשבונאית של חוב זה (או של חלק מהחוב) שהוא בעקרון חסר ערך, הגם שתיתכן גביה חלקית בעתיד. אין להותיר בדוחות הכספיים חוב (או חלק של חוב) בגינו מנהל התאגיד הבנקאי מאמצי גביה ארוכי טווח.

לעניין זה מובהר כי חוב פגום שעדיין לא ראוי למחוק אותו (או חלק ממנו) חשבונאית, מאופיין בכך שקיימת סבירות גבוהה שהלווה לא יפרע את החוב (או חלק מהחוב) לפי תנאי החוזה, אולם אין ודאות לגבי סיכויי הגבייה ומימוש ההפסד. כאשר ההסתברות להפסד הופכת לכמעט ודאית, כך שהסיכוי שהחוב (או חלק מהחוב) יגבה בעתיד הופך להיות קטן מאוד, אם בכלל, ראוי למחוק חשבונאית את החוב (או את חלקו). בנק יסווג חוב אשר צפוי להיגרם ממנו הפסד משמעותי מאוד כפגום, ולא ימחק חשבונאית את החוב (או את חלקו), רק אם הוא מזהה אירועים ספציפיים שעשויים לחזק את החוב שתוצאתם טרם נקבעה, אשר בגינם ראוי לדחות את המחיקה החשבונאית. אירועים כאלה עשויים לכלול מיזוג, רכישה, פירוק, השלמות הון, קבלת בטחונות נוספים, השלמת השערך של הבטחון, ומימון מחדש. ככלל, אירועים שתוצאתם טרם נקבעה אמורים להתברר בפרק זמן קצר יחסית (בדרך כלל פחות משנתיים). למרות שלעיתים יתכנו מקרים בהם ראוי להמשיך להציג נכס במאזן גם לאחר פרק זמן זה, על הבנק להימנע משיטה לפיה הוא לא מוחק חשבונאית חובות (או חלקים של חובות), כאשר האירוע הספציפי הצפוי לא מתרחש, מתוך ציפייה לאירועים אחרים שיתרחשו בעתיד. אם האפשרות היחידה של הבנק לגבות את החוב (או את חלקו) הינה באמצעות תביעות משפטיות שיארכו זמן רב, או באמצעות הליכים ארוכי טווח אחרים, על הבנק למחוק חשבונאית את החוב (או את חלקו).

2. ככלל, יש למחוק חשבונאית באופן מיידי כנגד יתרת ההפרשה להפסדי אשראי, כל חלק של היתרה הרשומה של חוב שגבייתו מותנית בביטחון העודף על השווי ההוגן של הביטחון, אשר ניתן לזהותו כסכום שאינו בר גבייה.

3. כאשר תאגיד בנקאי מבצע מחיקה חשבונאית מלאה או חלקית של חוב שאינו ניתן לגבייה, התאגיד הבנקאי יוצר בסיס עלות חדש לחוב. כתוצאה מכך, בעת שנוצר בסיס עלות חדש באמצעות מחיקה חשבונאית, בסיס העלות הזה אינו יכול "לגדול" בעתיד. אין לבטל מחיקה חשבונאית קודמת לאחר שהתאגיד הבנקאי הגיע למסקנה שחל שיפור בסיכויי גביית הסכום שנמחק חשבונאית, גם אם הבנק נותן לחוב מספר חשבון חדש או שהחייב חותם על מסמך חדש.

4. מחיקות חשבונאיות וגביות של סכומים אשר נמחקו חשבונאית בעבר ירשמו כנגד יתרת ההפרשה להפסדי אשראי.

הפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים ינוכו מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים, בתקופה שבה מתממשת ההתחייבות התלויה בגין המכשיר החוץ מאזני.

5. חובות אשר ההפרשה בגינם מוערכת על בסיס קבוצתי, כאמור בסעיף 29ב. לעיל, למעט הלוואות לדיור שבגין נערכת הפרשה מזערית להפסדי האשראי לפי שיטת עומק הפיגור כאמור בנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בדבר "חובות בעייתיים בהלוואות לדיור בבנק למשכנתאות", ולמעט חובות אשר נבדקו פרטנית בהתאם לסעיף 29א לעיל ונמצא שהם אינם פגומים, ימחקו חשבונאית כאשר התאגיד הבנקאי מזהה הפסדי אשראי ספציפיים, אך לא יאוחר ממסגרות הזמן המפורטות להלן. מובהר כי ההוראות המפורטות להלן מתייחסות לכל החובות כאמור, לרבות חובות עם מועד סיום ברור (closed-end), חובות בחשבונות עו"ש או חח"ד וחובות אחרים ללא מועד סיום ברור (open-end). יש למחוק חשבונאית את כל יתרת החוב הרשומה של החוב (בכפוף לאמור להלן לגבי חובות מובטחים), ולא רק את הסכום שנמצא בפיגור או בחריגה. כאשר ניסיון העבר של התאגיד הבנקאי עם חובות אלה משקף הפסדים גבוהים וגבוהות נמוכות, נדרש לאמץ קריטריונים שמרניים יותר.

א. חובות שאינם מובטחים וחובות המובטחים על ידי ביטחון שאינו דירת מגורים:

(1) חובות אלה יסווגו כחובות נחותים כאשר הם הופכים לחובות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(2) חובות אלה ימחקו חשבונאית כאשר הם הופכים לחובות בפיגור של 150 ימים או יותר¹.

(3) אם חוב מובטח על ידי ביטחון שאינו דירת מגורים, ותפיסת הביטחון החלה והינה מובטחת, ניתן למחוק חשבונאית רק את החלק של יתרת החוב הרשומה העודף על השווי של הביטחון (בניכוי עלויות מכירה), במקום למחוק חשבונאית את יתרת החוב כולה.

ב. חובות המובטחים על ידי דירת מגורים (כאמור לעיל, למעט הלוואות לדיור בגין נערכת ההפרשה מזערית להפסדי אשראי בהתאם לנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314):

(1) חובות שבהם היחס בין החוב לבין שווי הנכס המשועבד (לפי חלקו של התאגיד הבנקאי בשעבוד - Loan-To-Value) גבוה מ- 60% יסווגו כחובות נחותים כאשר הם הופכים לחובות בפיגור של 90 ימים או יותר. חובות שהינם

¹ לצורך מטרות תפעוליות, כאשר נדרשת מחיקה חשבונאית על-פי סעיף זה, היא תבוצע לא יאוחר מסוף החודש שבו חלפה התקופה המתייחסת. כל תשלום אשר התקבל לאחר שחלפה התקופה, אך לפני סוף החודש שבו חלפה התקופה, יכול להילקח בחשבון לצורך קבלת החלטה האם יתרת החוב עדיין ראויה למחיקה חשבונאית.

מובטחים היטב על ידי דירת מגורים, שבהם היחס בין החוב לבין שווי הנכס שווה או קטן מ- 60%, בדרך כלל לא מסווגים בהתבסס על מצב הפיגור בלבד. יחד עם זאת, חובות המובטחים בשיעבוד מדרגה שנייה (Home equity loans), כאשר השיעבוד מדרגה ראשונה אינו לטובת התאגיד הבנקאי, יסווגו כחובות נחותים כאשר הם הופכים לחובות בפיגור של 90 ימים או יותר, גם אם היחס בין החוב לבין שווי הנכס שווה או קטן מ- 60%.

2) יש לבצע הערכה עדכנית של שווי הביטחון לא יאוחר מהמועד שבו החובות הופכים לחובות בפיגור של 180 ימים או יותר. יש למחוק חשבונאית את החלק של יתרת החוב הרשומה העודף על השווי של הביטחון (בניכוי עלויות מכירה).

ג. חובות של יחידים בפשיטת רגל (bankruptcy) ימחקו חשבונאית לא יאוחר מ- 60 ימים ממועד הפרסום של צו הכינוס על ידי בית המשפט, או בתקופה אחרת המצוינת בחלקים אחרים של סעיף זה, לפי המוקדם. חובות של תאגידים ימחקו חשבונאית לא יאוחר מ- 60 ימים מהמועד שבו ניתן צו פירוק של התאגיד על ידי בית המשפט או מונה כונס לנכסי התאגיד, או בתקופה אחרת המצוינת בחלקים אחרים של סעיף זה, לפי המוקדם. זאת, אלא אם התאגיד הבנקאי יכול להראות בבירור שגביית החוב צפויה להתרחש (likely to occur), וקיים בידיו תיעוד התומך בבירור במסקנה זו. לגבי חובות מובטחים בביטחון, ניתן למחוק חשבונאית רק את החלק של יתרת החוב הרשומה העודף על השווי ההוגן של הביטחון (בניכוי עלויות מכירה). יתרת חוב כלשהי שלא נמחקה חשבונאית תסווג כחוב נחות עד שהחייב מבסס מחדש את היכולת והרצון שלו לשלם במשך תקופה של ששה חודשים לפחות.

ד. חובות אשר נוצרו במרמה (fraudulent loans), ימחקו חשבונאית לא יאוחר מ- 90 ימים ממועד גילוי המרמה, או בתקופה אחרת המצוינת בחלקים אחרים של סעיף זה, לפי המוקדם.

ה. משום שחובות שההפרשה בגינם מוערכת על בסיס קבוצתי הינם בדרך כלל חובות קטנים יחסית, הערכה של איכות האשראי בחובות אלה על בסיס ניתוח אשראי כולל של כל חוב בודד אינה יעילה ויקרה לתאגיד הבנקאי ולגורמי הבקרה והביקורת. לפיכך, המדד הטוב ביותר לאיכות האשראי בחובות אלה הינו ביצועי הפירעון (payment performance) של כל חייב בהתאם לקריטריונים המפורטים לעיל. למרות האמור לעיל, אם בידי התאגיד הבנקאי קיים תיעוד המראה בבירור שחוב בפיגור הינו מובטח היטב ובהליכי גבייה, כך שהגבייה תתבצע למרות מצב הפיגור, אין דרישה לסווג ו/או למחוק חשבונאית את החוב.

לעניין זה "מובטח היטב", ו"בהליכי גבייה" – ראה סעיף 30. יחד עם זאת, לעניין זה, משך הזמן המומלץ לעניין הקביעה האם חוב נמצא בהליכי גבייה הוא 90 יום.

6. יינתן גילוי למדיניות החשבונאית של התאגיד הבנקאי בנושא מחיקה חשבונאית של חובות.

29. הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

1. תאגיד בנקאי נדרש לשמור הפרשה שהינה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים כגון התקשרויות למתן אשראי וערבויות, בהתאם לכללים שנקבעו בתקן חשבונאות ארה"ב מספר 5. תאגיד בנקאי אינו רשאי לחכות עד שמכשירי האשראי החוץ מאזניים ינוצלו בפועל כדי להכיר בהפסד.
2. בדרך כלל, תאגידים בנקאיים מעריכים ואומדים הפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים באותו זמן שבו הם אומדים הפסדי אשראי בגין חובות. התהליך לקביעה ולביסוס של אומדני הפסד הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים דומה לתהליך לקביעה ולביסוס של אומדני הפסד הקשורים לחובות. עם זאת, אומדני ההפסד הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים אינם נרשמים כחלק מההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות, אלא נרשמים בסעיף הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים במסגרת ההתחייבויות האחרות.
3. ראה נספח י' להוראות נוספות לגבי שיטת קביעת ההפרשה ודרישות התיעוד.

30. חובות פגומים

1. הבהרות נוספות לגבי סיווג חוב (לרבות אגרות חוב ונכסים אחרים) כחוב פגום –
 - א. בכל מקרה, חוב יסווג כחוב פגום כאשר קרן או ריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם הוא גם מובטח היטב (Well secured) וגם נמצא בהליכי גביה (In the process of collection);
 - (1) חוב "מובטח היטב" אם הוא מובטח על ידי (1) ביטחון באמצעות שעבוד של רכוש מוחשי או אישי, לרבות ניירות ערך, (Collateral in the form of liens on or) (pledges of real or personal property, including securities) שערך המימוש שלו מספיק לפרעון החוב (לרבות ריבית שנצברה) במלואו, או (2) ערבות של צד בעל אחריות פיננסית מוכחת (Guarantee of a financially responsible party).
 - (2) חוב "נמצא בהליכי גביה" אם גביית החוב מתנהלת באופן תקין (In due course) באמצעות (1) הליך משפטי, לרבות הליכי אכיפה משפטיים, או (2) בנסיבות המתאימות, ע"י מאמצי גביה שאינם מעורבים בהליכים משפטיים ואשר צפוי שיביאו בעתיד הקרוב לפרעון החוב או לחזרתו למצב שאינו פגום.
- הליך גבייה לעניין הגדרת חוב פגום הינו הליך שאמור להביא לגביית החוב או להחזרתו למצב שאינו פגום בעתיד הקרוב, ככלל בתוך 30 ימים. לפיכך, ככלל, חוב לא יכול להישאר במצב של חוב "בהליכי גבייה" במשך תקופה של יותר מ- 30 ימים מהמועד שבו הוא הפך להיות חוב בפיגור של 90 ימים או יותר. יחד עם זאת, כאשר קיימת רמה גבוהה של וודאות (Reasonably certain) לגבי מועד הגביה וסכומה, גם אם תקופת הגביה עולה על 30 ימים, אין מניעה להתייחס לחוב כחוב "בהליכי גבייה".

ב. חוב יסווג כחוב פגום לפי סעיף קטן א. החל מהמועד שבו הוא הופך לחוב בפיגור של 90 ימים. חוב אשר סווג כחוב פגום ישאר כזה עד למועד בו הוא יענה לקריטריונים לחזרתו ממצב זה כמפורט בסעיף קטן ו..

ג. הטיפול במספר חובות של חייב אחד –

כעקרון, סיווג חוב כפגום צריך להיקבע בהתבסס על הערכת יכולת הגביה של החוב האינדיבידואלי ויכולת וביצועי התשלום. בהתאם לכך, כאשר הלוואה אחת של חייב מסווגת כחוב פגום, תאגיד בנקאי אינו חייב למיין באופן אוטומטי את יתר החובות של אותו חייב כפגומים. כאשר לתאגיד בנקאי יש כמה חובות של אותו חייב, וחוב אחד עונה לקריטריונים של חוב פגום, על התאגיד הבנקאי להעריך את החובות האחרים של אותו חייב על מנת לקבוע האם אחד או יותר מאלה צריכים גם כן להיות ממויינים כפגומים.

ד. לא נדרש לסווג חוב מהסוגים שצוינו בסעיף 29א.6.(א), אשר ההפרשה בגינו מוערכת על בסיס קבוצתי בהתאם לסעיף 29ב., כחוב פגום, ולא נדרש להפסיק לצבור בגינו ריבית, גם אם קרן או ריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר. עם זאת, חובות אלה יהיו כפופים לשיטות הערכה אחרות (כגון הפרשות להפסדי אשראי) שיבטיחו שהרווח הנקי של התאגיד הבנקאי אינו מוטה כלפי מעלה (overstated). עמלות בגין איחור (delinquency fees) על חובות אלה יכללו כהכנסה במועד שבו נוצרת הזכות לקבל את העמלה מהלקוח, בהנחה שהגביה מובטחת באופן סביר. למרות האמור לעיל:

(1) תאגיד בנקאי רשאי, אך אינו נדרש, להפסיק לצבור ריבית בגין חובות כאמור. תאגיד בנקאי שבחר להפסיק לצבור ריבית בגין חובות כאמור יסווג אותם כחובות פגומים, ויתן גילוי למדיניות החשבונאית שאומצה.

(2) ריבית על פיגורים בתשלומי לוויים שקיבלו הלוואות לדיור תיכלל כהכנסה רק עם גבייתה. גבייה על חשבון פיגורים בתשלומי הלוואות לדיור, תיוחס, בהעדר נסיבות אשר מצדיקות ייחוס אחר, לריבית פיגורים (לזכות הכנסות ריבית - מאשראי לציבור) ולאחר מכן ליתרות הפיגור שנצברו.

1. החזרה מסיווג חוב פגום –

כעקרון, חוב פגום יכול לחזור להיות מסווג כחוב שאינו פגום בהתקיים אחד משני המצבים הבאים:

(1) אין בגינו רכיבי קרן אֶן ריבית אשר הגיע מועדם וטרם שולמו (להלן - סכומים בפיגור), והתאגיד הבנקאי צופה (Expects) פירעון של הקרן הנוותרת והריבית בשלמותם לפי תנאי החוזה (כולל סכומים שנמחקו חשבונאית או הופרשו). לעניין זה מובהר כי כאשר מתקיים תנאי זה החוב יכול לחזור להיות מסווג כחוב שאינו פגום גם אם התאגיד הבנקאי טרם גבה את הסכום שנמחק חשבונאית בעבר.

בכדי שתנאי זה יתקיים, נדרש שהבנק יקבל קודם לכן תשלומים לפירעון כל הסכומים שבפיגור. למרות האמור, במצב שבו החייב משלם את הסכום המלא של תשלומי הקרן והריבית התקופתיים לפי תנאי החוזה, חוב יכול לחזור מסיווג כחוב פגום גם אם נותרו סכומים בפיגור, אם מתקיימים שני הקריטריונים הבאים: (1) קיים ביטחון סביר (Reasonably assured) שכל סכומי הקרן והריבית שהגיע מועדם לפי החוזה (לרבות פיגורים) יפרעו בתקופה סבירה, ו-(2) החייב ביצע תשלומים לפי תנאי החוזה במזומן או בשווי מזומן, על פני תקופה רציפה (sustained - לפחות 6 חודשים). במצב זה יש להמשיך לתת לחוב גילוי כחוב בפיגור כל עוד קיימים בגינו סכומים בפיגור.

(2) כאשר החוב נעשה מובטח היטב ונמצא בהליכי גביה.

2. הכרה בהכנסות ריבית וטיפול בהכנסות ריבית שנצברו בעבר בגין חוב פגום

א. תאגיד בנקאי לא יצבור הכנסות ריבית בגין חוב המסווג כחוב פגום, למעט האמור לגבי חוב בעייתי בארגון מחדש בסעיף קטן ה..

ב. הטיפול בהכנסות ריבית שנצברו בעבר –

יש לבטל כל הכנסת ריבית שנצברה וטרם נגבתה, ואשר הוכרה כהכנסה בדוח רווח והפסד, בחוב שהוגדר כפגום, כדלקמן: הכנסה אשר נצברה מתחילת שנת הדיווח תבוטל מול סעיף רווח והפסד "הכנסות ריבית" והכנסה שנצברה בשנים קודמות תבוטל מול יתרת ההפרשה להפסדי אשראי (ביטול ההכנסה שנצברה בשנים קודמות יוצג בביאור על התנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי בשורה "מחיקות חשבונאיות").

ג. הטיפול בתקבולי מזומן והקריטריונים להכרה בהכנסה על בסיס מזומן –

(1) כאשר קיים ספק לגבי גביית היתרה הרשומה הנוותרת של חוב פגום, כל התשלומים שהתקבלו ישמשו להקטנת הקרן במידה הנדרשת להסרת ספק זה.

2) כל עוד היתרה הרשומה הנותרת של החוב נחשבת להיות ברת גביה במלואה, ניתן לטפל בחלק או בכל תשלומי הריבית שהתקבלו במזומן כהכנסת ריבית על בסיס מזומן. קביעת הבנק בדבר יכולת הגביה של כל היתרה הרשומה הנותרת של החוב חייבת להיתמך בהערכת אשראי עדכנית ומתועדת היטב של מצבו הפיננסי של החייב והתחזית לפירעון, לרבות התייחסות לביצועי הפירעון ההיסטוריים של החייב וגורמים רלבנטיים אחרים.

כאשר הכרה בהכנסת ריבית על בסיס מזומן הינה נאותה, סכום ההכנסה שיוכר כהכנסות ריבית יוגבל לסכום שהיה נצבר בתקופת הדיווח על היתרה הרשומה הנותרת של החוב לפי השיעור החוזי. היתרה שהתקבלה במזומן מעבר לסכום זה ואשר לא נרשמה כהקטנת היתרה הרשומה הנותרת, תירשם כגביית מחיקות חשבונאיות קודמות (כולל ריבית שבוטלה), עד שאלו יגבו במלואן (צריך שתהיה לתאגיד בנקאי מדיניות מוגדרת היטב המסדירה את הטיפול בהכנסות ריבית והמחיקות החשבונאיות של יתרות לקבל בגין ריבית שנצברה).

הכנסות ריבית על בסיס מזומן יסווגו בדוח רווח והפסד כהכנסות ריבית, בסעיף הרלבנטי.

ד. בוטל.

ה. חוב בעייתי בארגון מחדש –

חוב אשר עבר פורמלית ארגון מחדש כך שלאחר הארגון מחדש יהיה ביטחון סביר שהחוב יפרע ויבצע בהתאם לתנאיו החדשים, יטופל כחוב פגום שצובר הכנסות ריבית, בתנאי שהארגון מחדש וכל מחיקה חשבונאית שבוצעה בחוב נתמכים בהערכת אשראי עדכנית ומתועדת היטב של מצבו הפיננסי של החייב ותחזית הפירעון לפי התנאים החדשים.

אחרת, החוב בארגון מחדש חייב להמשיך להיות מטופל כחוב פגום שאינו צובר הכנסות ריבית. ההערכה חייבת להתייחס לביצועי הפירעון הרציפים ההיסטוריים של החייב בתשלומי מזומן ושווי מזומן למשך תקופה סבירה, הנמשכת לפחות 6 חודשים, לפני שהחוב יחזור לצבור הכנסות ריבית (בהחזרת החוב למצב צובר הכנסות ריבית, ניתן להתחשב בביצועי הפירעון הרציפים ההיסטוריים על פני תקופה סבירה לפני הארגון מחדש). ארגון מחדש כזה חייב לשפר את יכולת הגביה של החוב בהתאם ללוח פרעונות סביר ואינו משחרר את התאגיד הבנקאי מהאחריות למחוק חשבונאית באופן מיידי את כל ההפסדים המזוהים (ראה סעיף 29 ד).

עד שחוב בארגון מחדש חוזר לצבור הכנסות ריבית, אם בכלל, תשלומי מזומן שהתקבלו חייבים להיות מטופלים בהתאם לקריטריונים המפורטים לעיל. בנוסף, לאחר ארגון מחדש פורמלי, אם חוב שאורגן מחדש אשר חזר לצבור הכנסות ריבית, מקיים מאוחר יותר את הקריטריונים להגדרת חוב פגום ביחס לתנאיו החדשים,

כתוצאה מפיגורים או מכל סיבה אחרת, החוב חייב להיות מוגדר כחוב פגום אשר אינו צובר הכנסות ריבית.

30. חוב בעייתי בארגון מחדש

1. תאגיד בנקאי יטפל חשבונאית בחוב בעייתי בארגון מחדש במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי החוב בלבד – כלומר, לא התקבלו נכסים (לרבות זכויות בהון העצמי של החייב) - בהתאם לסעיף 29א.
2. ארגון מחדש של חוב בעייתי שמהווה במהותו תפיסה של נכסים על ידי התאגיד הבנקאי (in substance a repossession or foreclosure), כלומר התאגיד הבנקאי מקבל חזקה פיסית על נכסי החייב, גם אם לא מבוצעים הליכי תפיסה פורמליים, או משיג בדרך אחרת אחד או יותר מהנכסים של החייב במקום כל או חלק מהחוב, יטופל כאילו התקבלו נכסים כפרעון מלא או חלקי של החוב כמפורט בסעיף 30ב. "נכסים שנתפסו".
3. ארגון מחדש של חוב בעייתי יכול לכלול גם קבלת נכסים (לרבות זכויות בהון העצמי של החייב) כפרעון חלקי של חוב¹ וגם שינויים בתנאים של החוב שנוותר. הרישום החשבונאי של ארגון מחדש כזה יבוצע בשני שלבים: ראשית, הנכסים שהתקבלו יטופלו בהתאם לסעיף 30ב. והיתרה הרשומה של החוב תופחת בשווי ההון בניכוי עלות מכירה של הנכסים שהתקבלו². בשלב שני, התאגיד הבנקאי ימדוד כל ירידת ערך ביחס ליתרה הרשומה הנוותרת של החוב בארגון מחדש בהתאם לסעיף 29א.
4. ארגון מחדש של חוב בעייתי יכול להיות כרוך בהחלפת החוב של החייב הבעייתי בחוב של חייב חדש (כגון תאגיד עסקי, יחיד או יחידה ממשלתית אחרים), או בהוספת חייב אחר לחייב הבעייתי (למשל כחייב משותף). ארגון מחדש מסוג זה יטופל בהתאם למהותו. לדוגמא, ארגון מחדש בו, לאחר הארגון מחדש, החייב החליפי או הנוסף שולט ב-, נשלט

¹ הערת שוליים מספר 22 לתקן 15 ארה"ב: גם אם התנאים הנקובים של החוב שנוותר, לדוגמא, שיעור הריבית הנקוב ומועד או מועדי הפרעון, לא משתנים כתוצאה מקבלת הנכסים (לרבות זכויות בהון העצמי של החייב), הארגון מחדש יטופל בהתאם לסעיף זה.

² הערת שוליים מספר 23 לתקן 15 ארה"ב: אם מתקבל מזומן כפרעון חלקי של חוב, היתרה הרשומה של החוב תופחת בסכום המזומן שהתקבל.

ע"י, או נמצא תחת שליטה¹ משותפת עם החייב המקורי יטופל בהתאם לאמור בסעיף 1 לעיל. סעיף זה יחול גם על ארגון מחדש שבו החייב החליפי או הנוסף והחייב המקורי קשורים לאחר הארגון מחדש ביחסי סוכנות, נאמנות או יחסים אחרים שבמהותם מייעדים מקורות או זרמי מקורות מסוימים של החייב המקורי לתאגיד הבנקאי, גם אם התשלומים לתאגיד הבנקאי מבוצעים על ידי החייב החליפי או הנוסף. לעומת זאת, ארגון מחדש בו, לאחר הארגון מחדש, לחייב החליפי או הנוסף אין יחסים כלשהם מהסוגים המתוארים לעיל עם החייב המקורי, יטופל כקבלת חוב "חדש" לפרעון מלא או חלקי של החוב של החייב המקורי, בהתאם לסעיף 330. החוב ה"חדש" ירשם לפי שוויו ההוגן.

5. עמלות שהתקבלו במסגרת שינוי של תנאים בארגון מחדש של חוב בעייתי יופחתו מהיתרה הרשומה של החוב. עלויות משפטיות ועלויות ישירות שנגרמו לתאגיד הבנקאי כדי שהוא יוכל לבצע ארגון מחדש של חוב בעייתי יכללו כהוצאה במועד שבו הן נגרמו.

קביעה אם תאגיד בנקאי העניק ויתור

6. תאגיד בנקאי העניק ויתור כאשר, כתוצאה מהארגון מחדש, הוא אינו צופה לגבות את כל הסכומים המגיעים לו, לרבות הריבית שנצברה בשיעור הריבית החוזי המקורי. במקרה זה, ואם תשלום הקרן במועד הפדיון המקורי מותנה בעיקר בערך הביטחון, התאגיד הבנקאי יביא בחשבון את הערך השוטף של ביטחון זה בקביעה אם הקרן תשולם.

7. תאגיד בנקאי עשוי לארגן מחדש חוב בתמורה לביטחונות או לערבויות נוספים מהחייב. במקרה זה, תאגיד בנקאי העניק ויתור כאשר המהות והסכום של הביטחונות או הערבויות הנוספים האלה שהתקבלו כחלק מארגון מחדש אינם מהווים פיצוי הולם עבור תנאים אחרים של הארגון מחדש. אם, במסגרת ארגון מחדש, התקבלו ערבויות נוספות, על תאגיד בנקאי להעריך גם את יכולתו של הערב וגם את המוכנות שלו לשלם את החוב.

8. כאשר לחייב אין גישה, בדרך אחרת, למזומן בשיעור ריבית השוק עבור חוב בעל מאפייני סיכון דומים לחוב שבארגון מחדש, הארגון מחדש ייחשב כארגון מחדש בשיעור ריבית נמוך מריבית השוק, והדבר עשוי להצביע על כך שהתאגיד הבנקאי העניק ויתור. במקרה זה, התאגיד הבנקאי יביא בחשבון את כל ההיבטים של הארגון מחדש על מנת לקבוע אם הוא העניק ויתור.

9. גידול זמני או קבוע בשיעור הריבית החוזי, כתוצאה מארגון מחדש, אינו מונע מהארגון מחדש מלהיחשב כויתור, מאחר ששיעור הריבית החוזי החדש של החוב הבעייתי בארגון מחדש עדיין עשוי להיות נמוך משיעורי הריבית בשוק עבור חוב חדש עם מאפייני סיכון דומים. במקרה זה, תאגיד בנקאי יביא בחשבון את כל ההיבטים של הארגון מחדש על מנת לקבוע אם הוא העניק ויתור.

¹ שליטה – כמשמעותה בתקני חשבונאות, בהנחיות ובפרסומים המקצועיים שאומצו בסעיף 9 בהוראות הדיווח לציבור.

10. שיעור הריבית החוזי המחייב את הלווה לאחר ארגון מחדש עשוי להיות גבוה או שווה לשיעורי ריבית הזמינים בשוק עבור סוגים דומים של חובות ללווים לא בעייתיים בעת הארגון מחדש. שיעור ריבית על חוב שתנאיו שונו, שגבוה או שווה לאלו הזמינים בשוק עבור חובות דומים ללווים לא בעייתיים, אינו מונע לכשעצמו משינוי בתנאי חוב להיות מסווג כארגון מחדש של חוב בעייתי. במקום זאת, כאשר מעריכים שינוי בתנאי חוב ללווה הנמצא בקשיים פיננסיים, יש לבצע ניתוח של כל העובדות והנסיבות על מנת לקבוע אם התאגיד הבנקאי העניק ויתור ללווה ביחס לשיעור הריבית בשוק או ביצע סוג אחר של ויתור שעלול לגרום לסיווג החוב כארגון מחדש של חוב בעייתי (לדוגמא, תנאים החורגים ממדיניות התאגיד הבנקאי להעמדת חובות חדשים או החורגים מנוהגים המקובלים בשוק).

11. באופן כללי, חוב שאורגן מחדש נושא את שיעור הריבית השוטף בשוק, אם הסכם הארגון מחדש קובע שיעור ריבית גדול או שווה לשיעור הריבית שהתאגיד הבנקאי היה מוכן לקבל בעת הארגון מחדש עבור חוב חדש בסיכון דומה. חוב שאורגן מחדש לא יחשב כחוב שנושא את שיעור הריבית בשוק רק משום ששיעור הריבית שחויב בהסכם הארגון מחדש לא הופחת. בנוסף, כאשר שינוי מביא לגידול (זמני או קבוע) בשיעור הריבית החוזי, לא ניתן להניח כי שיעור הריבית המוגדל יחשב כשיעור ריבית הגדול או שווה לשוק. לכן, בקביעה אם חוב שונה כך שהוא נושא את שיעור הריבית בשוק, תאגיד בנקאי צריך לנתח את המצב הפיננסי הקיים של הלווה, ולהשוות את שיעור הריבית על החוב ששונה לשיעורי הריבית שהתאגיד הבנקאי יחייב לקוחות עם מאפיינים פיננסיים דומים עבור סוגים דומים של חובות. קביעה זו דורשת הפעלת שיקול דעת, וצריכה לכלול ניתוח של היסטוריית האשראי ודירוגי האשראי, יחסי LTV או הגנת ביטחונות אחרת, יכולת הלווה לייצר תזרים מזומנים מספיק על מנת לעמוד בתנאי הפירעון, וגורמים אחרים שמובאים בחשבון בדרך כלל כאשר מבצעים חיתום ומתמחרים חובות חדשים.

12. אם תאגיד בנקאי אינו מבצע הליך חיתום נוסף כאמור כאשר הוא מחדש חוב נחות, או שאין שינוי בתמחור החוב או שהתמחור לא הותאם כך שהוא יהיה מתאים לסיכון לפני החידוש, או שהלווה אינו מספק אמצעים נוספים בכדי לפצות על הגידול בסיכון הנובע מהקשיים הפיננסיים של הלווה, קיימת חזקה שהחידוש הוא ארגון מחדש של חוב בעייתי.

13. אם, לאחר חיתום נוסף כאמור, תאגיד בנקאי משנה את התנאים של חוב נחות, ונוקט אמצעים נוספים בעת החידוש בכדי לצמצם את הסיכון הקשור לחוב (כגון ביטחון נוסף, ערבים חדשים בעלי יכולת ונכונות לשלם את יתרת החוב או מצמצמי סיכון נוספים) או מתאים את התמחור בכדי לפצות על הסיכון הנוסף, ייתכן כי החידוש לא יוגדר כארגון מחדש של חוב בעייתי. יש להשלים ניתוח של כל העובדות והנסיבות הקשורות בחוב בכדי לקבוע אם החידוש או ההארכה מהווים ארגון מחדש של חוב בעייתי.

14. הערכה אם ארגון מחדש מביא לידי עיכוב זניח (insignificant) בתשלום :

א. ארגון מחדש המביא רק לעיכוב זניח בתשלום אינו ויתור. הגורמים הבאים, כאשר הם מובאים בחשבון ביחד, עשויים להצביע על כך שארגון מחדש מביא לעיכוב זניח בתשלום:

(1) סכום התשלומים שאורגנו מחדש כך שחל בהם עיכוב זניח ביחס לקרן שלא שולמה (unpaid principal) או לערך הביטחון של החוב, ויביא לחוסר זניח בסכום החוזי שהגיע מועד פרעונו.

(2) העיכוב בעיתוי התשלום שאורגן מחדש ביחס לכל אחד מהבאים (any one) זניח:

2.1.א.14. תדירות הסכומים לתשלום של החוב

2.2.א.14. התקופה החוזית המקורית לפדיון של החוב

2.3.א.14. משך החיים המקורי הצפוי של החוב

ב. אם החוב אורגן מחדש בעבר, תאגיד בנקאי יביא בחשבון את ההשפעה המצטברת של הארגונים מחדש שבוצעו בעבר בקביעה אם עיכוב בתשלום, הנובע מהארגון מחדש האחרון, זניח.

ג. ככלל, ארגון מחדש המביא לעיכוב בתשלום של 90 ימים או יותר לעומת החוזה ייחשב ארגון מחדש המביא לעיכוב בתשלום שאינו זניח.

קביעה אם חייב נמצא בקשיים פיננסיים

15. בהערכה אם חוב אורגן מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי, תאגיד בנקאי חייב לקבוע אם החייב נמצא בקשיים פיננסיים. על מנת לקבוע זאת, תאגיד בנקאי יביא בחשבון את האינדיקטורים הבאים:

א. החייב נמצא כיום בכשל תשלום בחוב כלשהו מהחובות שלו. בנוסף, תאגיד בנקאי יעריך אם צפוי כי החייב יהיה בכשל תשלום בחוב כלשהו מהחובות שלו בעתיד הנראה לעין, ללא ביצוע השינוי. דהיינו, תאגיד בנקאי עשוי להגיע למסקנה כי החייב נמצא בקשיים פיננסיים, גם אם החייב אינו נמצא כיום בכשל תשלום.

ב. החייב הודיע כי הוא בפשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר או שהוא בתהליך פשיטת רגל או כינוס נכסים אחר.

ג. קיים ספק מהותי כי החייב ימשיך להתקיים כעסק חי.

ד. לחייב יש ניירות ערך שנמחקו מרישום (delist), בתהליך של מחיקה מרישום או שנמצאים תחת איום של מחיקה מרישום בבורסה לניירות ערך.

ה. על פי אומדנים ותחזיות הכוללים רק את היכולות הקיימות של החייב, התאגיד הבנקאי צופה כי תזרימי המזומנים הספציפיים לישות של החייב לא יספיקו על

מנת לשרת חוב כלשהו מהחובות שלו (קרן וריבית) בהתאם לתנאים החוזיים של ההסכם הקיים, בעתיד הנראה לעין.

ו. ללא השינוי הקיים, החייב אינו יכול לקבל מזומן ממקורות שאינם המלווים הקיימים בשיעור ריבית אפקטיבי השווה לשיעור הריבית הקיים בשוק עבור חוב דומה של חייב שאינו בעייתי.

רשימת האינדיקטורים שלעיל אינה מיועדת לכלול את כל האינדיקטורים לקשיים פיננסיים של חייב.

16. קיימת חזקה שאינה ניתנת לסתירה בנקל (strong presumption) שלווה נמצא בקשיים פיננסיים אם חוב שלו מסווג כנחות, מאחר, שעל פי ההגדרה, חובות אלה הם בעלי חולשות מוגדרות היטב. נדרש תיעוד מקיף (robust) עבור חידושים, הארכות או שינויים של חובות של לווים כאמור שהוחלט כי אינם ארגון מחדש של חוב בעייתי.

הנחיות נוספות

17. כאשר חוב, שלא נחשב בעבר כחוב פגום באופן פרטני, מאורגן מחדש ונקבע כי הוא עומד בהגדרת ארגון מחדש של חוב בעייתי, ללא מחיקה חשבונאית חלקית, בדרך כלל אין זה נאות להקטין את אומדן ההפרשה להפסדי אשראי במועד הארגון מחדש כתוצאה מהשינוי בשיטת מדידת ירידת הערך ממדידה על בסיס קבוצתי למדידה על בסיס פרטני.

ארגון מחדש עוקב של חוב בעייתי שאורגן מחדש

18. ככלל, בהתאם לסעיף 10.ג.30 ולסעיף 29א. חוב בעייתי שאורגן מחדש ימשיך להימדד ולהיות מסווג כחוב פגום עד שהוא ישולם במלואו. עם זאת, בנסיבות מסוימות, כאשר נערך לחוב ארגון מחדש של חוב בעייתי ולאחר מכן התאגיד הבנקאי והחייב נכנסו להסכם נוסף של ארגון מחדש (להלן - ארגון מחדש עוקב), התאגיד הבנקאי אינו נדרש להתייחס יותר לחוב כחוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי אם מתקיימים שני התנאים הבאים :

א. החייב אינו נמצא יותר בקשיים פיננסיים במועד הארגון מחדש העוקב.

ב. בהתאם לתנאי הארגון מחדש העוקב, התאגיד הבנקאי לא העניק ויתור לחייב.

19. על מנת לעמוד בשני התנאים כאמור, בין היתר, נדרש שהסכם הארגון מחדש העוקב יהיה בתנאי שוק, לרבות : (1) שיעור ריבית חוזי שאינו נמוך משיעור הריבית בהלוואות חדשות עם מאפייני סיכון אשראי דומים, וכן (2) תנאים אחרים בחוזה, שאינם פחות מיטיבים עם התאגיד הבנקאי לעומת התנאים שהתאגיד הבנקאי היה מציע בהלוואות חדשות כאמור עם מאפייני סיכון אשראי דומים.

20. לצורך קביעה האם הוענק ויתור, יש לפעול בהתאם לסעיפים קטנים 6-14 לעיל, בשינויים המחויבים. לעניין זה מובהר כי אם התאגיד הבנקאי ויתר לחייב על קרן, על בסיס מצטבר במועד מתן ההלוואה המקורי, התאגיד הבנקאי מחויב להמשיך ולסווג את החוב כחוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי.

בהקשר זה, "ויתור על קרן" – שחרור החייב ממחויבותו המשפטית להחזיר חלק או את מלוא הסכום של הקרן.

לצורך קביעה האם החייב נמצא בקשיים פיננסיים, יש לפעול בהתאם לסעיפים קטנים 15-16 לעיל. במסגרת זו ההערכה של התאגיד הבנקאי של המצב הכספי של החייב ושל הסיכויים שהחייב ישלם בהתאם להסכם הארגון מחדש, צריכה להיות מבוססת על בדיקת אשראי עדכנית ומתועדת היטב שבוצעה במועד הארגון מחדש העוקב.

21. אם תאגיד בנקאי בוחר שלא להתייחס יותר לחוב כאמור כחוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי, התאגיד הבנקאי לא יסווג את החוב כחוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי, ההפרשה להפסדי אשראי בגין החוב תחושב באופן קבוצתי, ויתרת החוב הרשומה לא תשתנה בעת ארגון החוב העוקב (למעט אם התקבל או שולם מזומן).

22. אם בהתאם להנחיות אלה, החוב אינו נחשב יותר כחוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי, אך לאחר מכן החוב שוב עובר ארגון מחדש של חוב בעייתי או שהחוב נבדק פרטנית ונמצא שיש להכיר בגינו בירידת ערך, יש לערוך הפרשה פרטנית להפסדי אשראי בהתאם להוראות הדיווח לציבור וכן, אם רלבנטי, לסווג את החוב מחדש כחוב בארגון מחדש של חוב בעייתי.

330. נכסים שנתפסו (Foreclosed assets)

1. תאגיד בנקאי אשר קיבל מחייב, כפרעון מלא של חוב, חייבים מצד שלישי, זכויות בהון העצמי של החייב או סוג אחר של נכסים (למעט נכסים עם תקופת שימוש ארוכה (Long lived assets) אשר ימכרו, כהגדרת מונח זה בתקן חשבונאות אמריקאי מספר 144), יטפל בנכסים שהתקבלו לפי שוויים ההוגן במועד הארגון מחדש¹. כאשר תאגיד בנקאי מקבל מחייב נכסים עם תקופת שימוש ארוכה, כגון נדל"ן, כפרעון מלא של חוב, קיימת הנחה שניתנת לסתירה שהנכס עם תקופת השימוש הארוכה מוחזק למכירה, ועל התאגיד הבנקאי להכיר בנכסים אלה לפי שוויים ההוגן בנכוי עלות מכירה. שווי הוגן זה (בנכוי עלות מכירה) הופך ל"עלות" של הנכס שנתפס. הסכום, אם בכלל, בו היתרה הרשומה של החוב שנפרע עודפת על השווי ההוגן (בנכוי עלות מכירה, אם נדרש) של הנכסים הוא הפסד אשר חייב להיזקק ליתרת ההפרשה להפסדי אשראי במועד התפיסה.
2. אם נכס נמכר זמן קצר לאחר שהוא נתפס (זמן קצר יחשב בדרך כלל לעד 90 יום) ובמידה שלא חל שינוי מהותי במחיר השוק של הנכס כאשר הוא הוחזק על ידי התאגיד הבנקאי, יש להחליף את אומדן השווי ההוגן (בניכוי עלות המכירה בהתייחס לנכסים עם תקופת שימוש ארוכה אשר ימכרו, כגון נדל"ן) במועד התפיסה בשווי שהתקבל במכירה (בניכוי עלות המכירה בהתייחס לנכסים עם תקופת שימוש ארוכה אשר ימכרו, כגון נדל"ן). ההתאמות יבוצעו מול ההפסד שנוקף כנגד יתרת ההפרשה. במקרים בהם מתקבל רכוש כפרעון מלא של חוב שאינו הלוואה (כגון אג"ח), ההפסד ידווח בדוח רווח והפסד באופן עקבי לסיווג הנכס שנפרע במאזן.
3. נכס אשר התקבל כפרעון חלקי של חוב יטופל כמפורט לעיל והיתרה הרשומה של החוב תופחת בשווי ההוגן (בנכוי עלות מכירה) של הנכס במועד התפיסה.
4. כאשר נכסים שנתפסו הם נכסים שלגביהם קיבל התאגיד הבנקאי כמלווה, חזקה פיזית, גם אם טרם בוצעו הליכי תפיסה פורמליים, החוב המובטח יסווג מחדש במאזן לסעיף המתאים לביטחון (כגון, ביחס לנדל"ן, ל"נכסים אחרים") ויטופל כמפורט לעיל.
5. אחרי התפיסה, כל נכס נדל"ן שנתפס (לרבות כל נדל"ן עליו התאגיד הבנקאי קיבל חזקה פיזית, גם אם לא מבוצעים הליכי עיקול פורמליים) ירשם לפי הנמוך שבין (1) השווי ההוגן במועד הדיווח של הנכס בניכוי עלויות למכירת הנכס, או (2) עלות הנכס (כהגדרתה בסעיפים קודמים). החישוב יבוצע ברמת הנכס הבודד. אם השווי ההוגן במועד הדיווח של נכס הנדל"ן שנתפס בניכוי עלויות המכירה של הנכס נמוך מעלות הנכס, ההפרש יוכר

¹ הערת שוליים מספר 16 לתקן 15 ארה"ב: בהתאם לסעיפים 1 ו-3 לסעיף זה יש לעשות שימוש בשווי ההוגן של הנכסים שהתקבלו לצורך הטיפול החשבונאי בפרעון החוב בארגון מחדש של חוב בעייתי. סעיפים אלו אינם אוסרים על שימוש בשווי ההוגן של החוב שנפרע, אם הוא יותר ברור מהשווי ההוגן של הנכסים שהתקבלו כפרעון מלא של החוב (ראה סעיף 1). יחד עם זאת, כאשר נכסים מתקבלים כפרעון חלקי של חוב (ראה סעיף 3), יש להשתמש בכל מקרה בשווי ההוגן של הנכסים שהתקבלו, בכדי להימנע מהצורך להקצות את השווי ההוגן של החוב בין החלק שנפרע לבין החלק שעדיין קיים.

כהוצאה כנגד הפרשה לירידת ערך בגין הנכס. יש להגדיל או להקטין (עד לאפס) את ההפרשה לירידת ערך כנגד סעיף הוצאות, בגין שינויים בשווי ההוגן של הנכס או באומדן עלויות המכירה.

לאחר ארגון מחדש של חוב בעייתי, תאגיד בנקאי יטפל בנכסים שקיבל, אשר אינם נכסים עם תקופת שימוש ארוכה, באופן זהה לו הנכסים היו נרכשים במזומן.

6. אם נכס נדל"ן שנתפס מוחזק למכירה למשך יותר מתקופה קצרה, ירידות ערך נוספות ורווחים או הפסדים ממכירת הנכס לא ידווחו כהפסד או כגביה בגין החוב ולא יחוייבו או יזוכו להפרשה להפסדי אשראי. ירידות ערך אלו ורווחים או הפסדים ממכירה או מסילוק של הנכס ידווחו נטו בדוח רווח והפסד כ"הכנסות אחרות" או כ"הוצאות אחרות" (ראה סעיפים ד.69 ו- ד.72).

ג.ג. גילוי על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

תאגיד בנקאי יכול כלול ביאור על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי, שבו יכלול הגילוי הנדרש בהתאם לדרישות הגילוי בסעיף 10-310 בקודיפיקציה בדבר "חובות" (להלן בסעיף זה - "דרישות סעיף 10-310"), על בסיס מאוחד, כמפורט להלן.

א. תאגיד בנקאי נדרש לתת גילוי, כמפורט להלן, לכל מגזר אשראי:

1. תיאור של הנהלים והמדיניות החשבונאית ששימשו לקביעת ההפרשה

להפסדי אשראי בגין מגזר האשראי, לרבות:

(א) תיאור של הגורמים שהשפיעו על שיקול הדעת של ההנהלה, לרבות הפסדים היסטוריים והתנאים הכלכליים בתקופת הדיווח,

(ב) תיאור מאפייני הסיכון הרלוונטיים לכל מגזר אשראי, וכן

(ג) זיהוי שינויים כלשהם ביחס לתקופה הקודמת בנהלים או במדיניות החשבונאית לקביעת ההפרשה להפסדי אשראי בגין מגזר האשראי, והשיקולים של ההנהלה לביצוע השינוי.

2. תיאור המדיניות החשבונאית למחיקה חשבונאית של חובות.

3. תנועה כמותית בהפרשה להפסדי אשראי בגין כל מגזר אשראי, בהתאם למתכונת ביאור 13.2. כאשר מהותי, ינתן גילוי נפרד לתנועה בהפרשה בגין מכשירי האשראי החוץ מאזניים. גילוי זה ינתן גם על בסיס מאוחד וגם לגבי התאגיד הבנקאי. גילוי זה ינתן גם בביאור 31.א.

4. ההשפעה הכמותית של שינויים שזוהו בסעיף קטן א.1.ג) לעיל.

5. רכישות מהותיות כלשהן של אשראי לציבור במהלך כל תקופת דיווח בהתאם לביאור 1.1.31.

6. מכירות מהותיות כלשהן של אשראי לציבור במהלך כל תקופת דיווח בהתאם לביאור 1.1.31.

א6. עסקאות סינדיקציה – יתרה לסוף תקופת הדיווח בהתאם לביאור 2.1.31.

7. יתרת החוב הרשומה של החובות במגזר האשראי, ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגינם (ראה ביאור 13.1 וביאור 31.א), תוך הפרדה בין:

(א) חובות שנבדקו על בסיס פרטני (לרבות חובות שנבדקו על בסיס פרטני ונמצא שאינם פגומים)

(ב) חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי, תוך גילוי נפרד לחובות שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור

גילוי זה ינתן גם על בסיס מאוחד וגם לגבי התאגיד הבנקאי.

א7. יתרת החוב הרשומה של החובות הבעייתיים במגזר האשראי, בהבחנה בין חובות פגומים (מזה בארגון מחדש), בפיגור 90 ימים או יותר וחובות בעייתיים אחרים (ראה ביאור 13.1).

גילוי זה ינתן גם על בסיס מאוחד וגם לגבי התאגיד הבנקאי.

8. תיאור הדרך שבה ארגונים מחדש של חוב בעייתי השפיעו על ההפרשה להפסדי אשראי בגין כל מגזר אשראי, ושל הדרך שבה ארגונים מחדש שכשלו עד שנה לאחר הארגון מחדש, השפיעו על ההפרשה להפסדי אשראי בגין כל מגזר אשראי.

ב. תאגיד בנקאי נדרש לתת גילוי, כמפורט להלן, לכל קבוצת חובות :

חובות פגומים

1. לגבי כל תאריך מאזן שמוצג בדוחות הכספיים, יתרת החוב הרשומה של חובות שעומדים בהגדרה של חוב פגום, תוך פירוט :

(א) סכום יתרת החוב הרשומה של חובות פגומים בגינם קיימת הפרשה פרטנית להפסדי אשראי, ולסכומה של הפרשה זו.

(ב) סכום יתרת החוב הרשומה של חובות פגומים בגינם לא קיימת הפרשה פרטנית להפסדי אשראי.

ינתן פירוט נוסף לסך הכל יתרת החוב הרשומה של חובות פגומים לכל תאריך מאזן שמוצג, אשר ההפרשה להפסדי אשראי בגינם מוערכת לפי ערך נוכחי של תזרימי מזומנים ולא לפי שווי הוגן של ביטחון (לרבות בגין חובות אשר במועד הדיווח לא קיימת בגינם הפרשה פרטנית), בהתאם למתכונת ביאור 31.ב.2.א.

2. לכל תאריך מאזן שמוצג, סכום הקרן החוזית שטרם נגבתה בגין חובות פגומים.

3. לכל תקופה שלגביה מוצג דוח רווח והפסד :

(א) יתרת חוב רשומה ממוצעת בתקופה של חובות פגומים.

(ב) סכום הכנסות הריבית שהוכרו בתקופת הדיווח בגין החובות הפגומים בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.

(ג) סכום הכנסות ריבית שהוכרו בתקופת הדיווח בגין חובות פגומים על בסיס מזומן בפרק הזמן בו החובות סווגו כפגומים.

(ד) סכום הכנסות הריבית שהיו מוכרות בגין חובות פגומים (לרבות חובות בעייתיים בארגון מחדש) בתקופת הדיווח, אילו היו צוברים הכנסות ריבית לפי תנאיהם המקוריים. תאגיד בנקאי רשאי לכלול גילוי זה בגין סך הכל החובות, ולא לכל קבוצת חובות.

4. המדיניות לפיה התאגיד הבנקאי מחליט אם לבחון חובות פרטנית.

5. המדיניות החשבונאית של התאגיד הבנקאי לגבי הכרה בהכנסות ריבית על חובות פגומים, לרבות אופן הרישום של תקבולי מזומן.

6. המדיניות החשבונאית בנושא סיווג חובות כפגומים, החזרה של חוב פגום למצב שאינו פגום, ולמצב פגום וצובר. המדיניות החשבונאית של התאגיד הבנקאי לקביעת מצב הפיגור.

7. הגורמים שמובאים בחשבון כדי להחליט האם חוב פגום.

7א. המדיניות לפיה מחליט התאגיד הבנקאי על ויתור ללווה.

חובות בפיגור

8. לכל תאריך מאזן שמוצג, חובות בפיגור של 90 ימים או יותר, שאינם פגומים.

9. לכל תאריך מאזן שמוצג, חובות בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים, שאינם פגומים.

חובות בעייתיים בארגון מחדש

10. לכל תאריך מאזן שמוצג, יתרת חוב רשומה של חובות בעייתיים בארגון מחדש, בהתאם למתכונת ביאור 31.ב.2.ג. ככלל, הגילוי יכלול כל חוב בעייתי בארגון מחדש במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי החוב, עד שישולם במלואו.

11. לכל תאריך מאזן שמוצג, סכום ההתחייבויות, אם קיימות, להלוות מקורות נוספים לחייבים שלגביהם בוצע ארגון מחדש של חוב בעייתי, במסגרתו בוצעו שינויים בתנאי החוב.

גילוי כמותי ואיכותי על ארגונים מחדש של חובות בעייתיים במהלך התקופה

12. לכל תקופה שבגינה מוצג דוח רווח והפסד, יש לתת גילוי כמותי ואיכותי לגבי ארגונים מחדש של חובות בעייתיים שבוצעו במהלך אותה תקופה, לרבות:

(א) תיאור השינויים שבוצעו בחובות.

(ב) ההשפעות הכספיות של השינויים.

13. לכל תקופה בגינה מוצג דוח רווח והפסד, במידה וחובות הפכו בתקופה זו לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, וחובות אלה אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי, במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, יש לתת גילוי כמותי ואיכותי על חובות אלה, לרבות:

(א) סוגי החובות שכשלו.

(ב) סכום החובות שכשלו.

גילוי על איכות אשראי

14. תאגיד בנקאי יתן גילוי שיאפשר למשתמשים בדוחות הכספיים:

(א) להבין כיצד ובאיזו מידה הנהלת התאגיד הבנקאי עוקבת באופן שוטף אחר איכות האשראי של החובות לתאגיד הבנקאי.

(ב) להעריך את הסיכונים הכמותיים והאיכותיים הנובעים מאיכות האשראי של החובות לתאגיד הבנקאי.

15. כדי להשיג מטרה זו, תאגיד בנקאי יתן גילוי כמותי ואיכותי, לכל קבוצת חובות, על איכות החובות לתאגיד הבנקאי, לרבות:

- (א) תיאור של האינדיקציה לאיכות האשראי.
- (ב) יתרת החוב הרשומה של החובות, לפי האינדיקציה לאיכות האשראי.
- (ג) לכל אינדיקציה לאיכות אשראי, המועד או טווח המועדים שבו המידע עודכן לגבי אינדיקציה זו.
16. אם תאגיד בנקאי נותן גילוי לדירוגים פנימיים, עליו לכלול מידע איכותי שיבהיר איך דירוגים פנימיים אלה קשורים להסתברות להפסד.

ג. לעניין סעיף 30ג.מובהר כי :

1. חובות – כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
2. יש לתת את הגילוי הנדרש בסעיף 30ג.א. לפחות לכל אחד ממגזרי האשראי הבאים :
(1) אשראי מסחרי, (2) אנשים פרטיים – הלוואות לדיוור, (3) אנשים פרטיים – אחר, (4) בנקים וממשלות.
3. יש לתת את הגילוי הנדרש בסעיף 30ג.ב. לפחות לכל אחת מקבוצות החובות הבאות :

פעילות לווים בישראל :

- (א) מגזר אשראי מסחרי –
- (1) בינוי ונדל"ן – בינוי
 - (2) בינוי ונדל"ן – פעילויות בנדל"ן
 - (3) שירותים פיננסיים
 - (4) מסחרי אחר.
- (ב) מגזר אשראי אנשים פרטיים הלוואות לדיוור
- (ג) מגזר אשראי אנשים פרטיים – אחר
- (ד) מגזר אשראי בנקים וממשלות –
- (1) בנקים
 - (2) ממשלת ישראל
- פעילות לווים בחו"ל :**
- (ה) מגזר אשראי מסחרי –
- (1) בינוי ונדל"ן
 - (2) מסחרי אחר
- (ו) מגזר אשראי אנשים פרטיים
- (ז) מגזר בנקים וממשלות -
- (1) בנקים
 - (2) ממשלות

4. לא נדרש לתת גילוי נפרד לקבוצת חובות או למגזר אשראי (לרבות אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור), אם יתרת החובות בהם קטנה מ- 1% מסך כל יתרת החובות.

5. יש לשקול האם נדרש לתת גילוי למגזר אשראי נוסף, או לקבוצת חובות נוספת, כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור ובהתאם לדרישות סעיף 10-310.
6. במסגרת הגילוי הכמותי על אינדיקציה לאיכות אשראי, תאגיד בנקאי יתן לפחות גילוי על יתרת החובות הבעייתיים בכל קבוצת חובות. בנוסף יכלול גילוי על איכות האשראי של הלוואות לדיוור, כמפורט במתכונת הביאור. יש לשקול האם נדרש לתת גילוי לאינדיקציה נוספת לאיכות אשראי, כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור ובהתאם לדרישות סעיף 10-310.
7. הגילוי ינתן בהתאם למתכונת הביאור על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי. יש לשקול האם נדרש לתת גילוי נוסף מעבר לדרישות המפורטות לעיל, כדי לעמוד בדרישות סעיף 10-310.
8. לא נדרש לכלול את הגילוי הנדרש בסעיפים 1.ג.30, 2.ג.30, 3.ג.30 ו- 10.ג.30 לגבי חובות שאורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במסגרתו בוצעות שינויים בתנאי החוב, בשנים לאחר השנה בה בוצע הארגון מחדש, אם מתקיימים שני התנאים להלן:
 - (1) הסכם הארגון מחדש נוקב בשיעור ריבית השווה או גדול מהשיעור שהתאגיד הבנקאי היה מוכן לקבל בזמן הארגון מחדש בגין חוב חדש עם סיכון דומה;
 - (2) החוב אינו פגום ואינו בפיגור ביחס לתנאים הנקובים בהסכם הארגון מחדש.
 אם תאגיד בנקאי בוחר שלא לתת את הגילוי הנדרש בסעיפים האמורים לגבי חובות שעונים לתנאים (1) ו-(2) לעיל, עליו ליישם את בחירתו בעקביות, תוך הוספת הערה מתאימה בביאור.
9. תאגיד בנקאי יפנה למנהל יחידת דיווח כספי בפקוח על הבנקים לקבלת הנחיה מקדמית, כאשר הוא סבור שגילוי שנדרש לפי הוראות הדיווח לציבור חושף פרטים על לווה.

430. אשראי לציבור לפי גודל אשראי של לווה

- א. בביאור יינתן לוח על יתרות האשראי לציבור וסיכון אשראי חוץ מאזני (לפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי) שימויינו לפי קבוצות גודל כמפורט בביאור 31.ג.
 - ב. יש לציין את תקרת האשראי של המדרגה העליונה הרלוונטית לתאגיד הבנקאי אם היא נמוכה מתקרת האשראי במדרגה העליונה במתכונת של דוגמת ביאור זה.
 - ג. בנתונים על בסיס מאוחד ייקבע סיווג המדרגות בהתאם לסך כל יתרות האשראי שקיבל לווה גדול מכל החברות שדוחותיהן אוחדו ("איחוד ספציפי").
- בנק העומד בראש קבוצה בנקאית הכוללת חברות בת שהן בנקים למשכנתאות, בנקים למימון השקעות או בנקים מחוץ לישראל, יערוך את המיון בלוח זה בשיטת איחוד ספציפי לפחות לגבי אותם לווים שיתרת האשראי שלהם עולה על 8,000 אלפי ש"ח או המופיעים באחת מחמש המדרגות העליונות לפי הנמוך שבהם הן בתאגיד הבנקאי והן בחברות הבת.

בחברות הבת. לגבי יתר הלווים רשאי התאגיד להציג את האשראי בסכום אחד, תוך ציון מספר לוויים לפי שיטת איחוד שכבות.

ד. בסעיף זה, "לווה" כהגדרתו בהוראה 313 של "ניהול בנקאי תקין" בנושא "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לוויים".

31. אשראי לממשלה

- א. בסעיף זה תיכללנה הפקדות באוצר הנובעות מכספי תכניות חסכון והנפקות של איגרות חוב וכן סכומי המענק שהאוצר התחייב לשלם בגין תוכניות חסכון.
- ב. כאשר הסעיף כולל אשראי לממשלות זרות, הוא ייקרא "אשראי לממשלות", תוך ציון בביאור של סכום האשראי לממשלות זרות.
- ג. בביאור ימויין האשראי לפי דוגמת הביאור בתוספת. בסעיף "אשראי אחר" בביאור, תיכללנה הפקדות באוצר כנגד פיקדונות במטבע חוץ.

32. השקעות בחברות מוחזקות

- א. תאגיד בנקאי יישם את נושא 323 בקודיפיקציה בדבר "השקעות – שיטת השווי המאזני ועסקאות משותפות" (להלן – נושא 323). ביישום תקן זה יחול האמור להלן.
- 1א. ביישום נושא 323 על זכויות בהסדרים משותפים, תאגיד בנקאי יערוך את ביאור 15, השקעות בחברות מוחזקות, בהתאם לנסיבות הקיימות אצלו. במידת הצורך יוסיף תאגיד בנקאי מידע על הנדרש במתכונת ביאור 15 כדי למלא אחר דרישות נושא 323.
- ב. בסעיף זה ייכללו מניות שיש לטפל בהן לפי שיטת השווי המאזני בהתאם לכללים שנקבעו בארה"ב, תשלומים על חשבון המניות, כתבי אופציה, ניירות ערך המירים, כתבי התחייבות נדחים והלוואות בעלים בחברות מוחזקות אשר אינם מוחזקים למסחר). כן ייכללו בסעיף זה הטבות שנתן או קיבל תאגיד בנקאי מתאגידים שבשליטתו לפי השיטה שנקבעה בסעיף 80.
- ג. מניות המוחזקות כאמור לעיל יטופלו חשבונאית על בסיס שיטת השווי המאזני, בהתאם לכללים שנקבעו בארה"ב.. ניירות ערך המירים וכתבי התחייבות נדחים ייכללו לפי השיטה שנקבעה לגבי איגרות חוב מוחזקות לפדיון או זמינות למכירה, לפי העניין, כתבי אופציה שיכללו לפי השיטה שנקבעה לגבי מניות בתיק הזמין למכירה.

- ד. בביאור, תפורט ההשקעה במניות בהבחנה בין עלות המניות שנרכשו לבין רווחים ולבין סעיפים אחרים בהון העצמי שנצברו ממועד הרכישה; אין חובה לפרט השקעה במניות כאמור ביחס להשקעה שנעשתה לפני יום כ"ה בטבת התשנ"ב (1 בינואר 1992).
- ה. יפורטו בנפרד ערכן בספרים ושוויין בבורסה לתאריך המאזן של השקעות, לפי הפירוט במתכונת הביאור, אשר מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין.
- ו. בביאור יפורט, לגבי חברות מאוחדות לחוד וחברות כלולות לחוד, מוניתין הנובע מרכישת ההשקעות בהן ובלבד שטרם הופחת במלואו; יצויינו הסכום המקורי, קצב ההפחתה והיתרה בתאריך המאזן.
- ז. בביאור יינתן גילוי לחלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים או בהפסדים מפעולות רגילות של חברות מוחזקות, תוך פירוט:
- (1) הפסדים מירידת ערך וביטולים של הפסדים מירידת ערך של השקעות בחברות מוחזקות;
 - (2) הוצאות המיסים שנוכו מסעיף זה (הוצאות מיסים שוטפות והוצאות מיסים נדחות)
- ז. בביאור ימויינו פרטי ההשקעה בין חברות מאוחדות לחברות כלולות. תאגיד שיש לו השקעות בחברות מוחזקות, אשר בעקבות התיקונים לחוק הבנקאות (רישוי) מיועדות למכירה, יציג את הנתונים לגבי אותן חברות בטור או בטורים נפרדים לפי העניין.
- פרטים על חברות מוחזקות עיקריות יינתנו בשתי רשימות כדלקמן:
- (1) חברות מאוחדות;
 - (2) חברות כלולות;
- ברשימות אלו יצויינו לגבי כל חברה בנפרד הפרטים כדלקמן:
- (1) שם החברה;
 - (2) תחום הפעילות העיקרי; לגבי חברה שאינה רשומה בישראל, תצויין הארץ בה היא רשומה וכן האם הוצגה כזרוע ארוכה או כחברה אוטונומית;
 - (3) חלק בהון המקנה זכות לקבלת רווחים (במישרין או בעקיפין באמצעות חברות מוחזקות);
 - (4) חלק בזכויות הצבעה; אם זכויות ההצבעה מוחזקות באמצעות חברות בת אחרות, יצויין הדבר והשיעור בזכויות ההצבעה יהיה השיעור האחרון בשרשרת האחזקות, זאת בנוסף לאחזקה הישירה של חברת האם בחברת הבת ובחברה המסונפת;
 - (5) ההשקעה במניות:
 - (א) לפי שווי מאזני;
 - (ב) לפי שווי שוק;
 - (6) יתרת המוניתין;

- (7) השקעות הוניות אחרות (ניירות ערך המירים, כתבי התחייבות נדחים והלוואות בעלים);
- (8) תרומה לרווח הנקי מפעולות רגילות המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי;
- (8א) הפסד מירידת ערך שהוכר במהלך תקופת הדיווח בדוח רווח והפסד;
- (8ב) ביטול הפסד מירידת ערך שהוכר במהלך תקופת הדיווח בדוח רווח והפסד;
- (9) תרומה לרווח הנקי מפעולות בלתי רגילות והשפעה מצטברת של שינוי במדיניות החשבונאית, המיוחסים לבעלי מניות התאגיד הבנקאי;
- (10) סכום הדיבידנד מחברה מוחזקת שנרשם בשנת הדיווח בידי התאגיד;
- (11) סעיפים אחרים שנצברו בהון העצמי;
- (12) ערבויות עבור החברה לטובת גופים מחוץ לקבוצה;
- (13) הקצתה חברה מוחזקת תעודות המקנות זכות לרכישת מניות, תעודות התחייבות הניתנות להמרה במניות או זכויות לרכישת תעודות כאמור, או קיבלה סכומים על חשבון מניות, תעודות או זכויות כאמור, או התקשרה בדרך אחרת להנפיק מניות, יצויינו בנפרד לגבי כל חברה מוחזקת פרטים בשל זכויות כאמור;
- (14) ליד המידע על ההשקעות בחברות מוחזקות המיועדות למכירה, כאמור בסעיף קטן ז. יש לכלול גם מידע על רווחי אקויטי שנצברו (שלא נצברו) בגין ההשקעות בתקופת הדוח.
11. בביאור יפורטו פרטים בשתי רשימות:
- (א) בדבר חברות בנות שאוחדו לראשונה לרגל רכישת ההשקעה בהן בתקופה המדווחת:
- (1) ס"כ נכסים;
 - (2) מוניטין שנובע מרכישת חברות בת שאוחדו לראשונה;
 - (3) עודף עלות מיוחס שנוצר ברכישת חברות בת שאוחדו לראשונה;
 - (4) זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות בת שאוחדו לראשונה.
- הפרטים לעיל יינתנו ליום הרכישה. כמו כן יינתנו פרטים על הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות של חברות בת שאוחדו לראשונה לתקופה המדווחת ולתקופה שקדמה לה.
- (ב) בדבר חברות בת שהוצאו מהאיחוד לרגל מכירת ההשקעה בהן בתקופה המדווחת:
- (1) ס"כ הנכסים למועד היציאה מהאיחוד;
 - (2) תרומה לרווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי לתקופה המדווחת ולתקופה שקדמה לה.
21. בביאור יפורטו היתרות המופחתות של מוניטין שנוצר במהלך רכישת השקעות בחברות מאוחדות. הפירוט יכלול עלות, הפחתה נצברת ויתרה מופחתת.
23. על תאגיד בנקאי לתת גילויים נוספים שנדרשים בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב שלא נכללו בסעיף זה.

ח. המפקח רשאי לפטור מהוראות סעיף זה, אם לדעתו מתן הפרטים כרוך בקשיים מיוחדים או אינו רצוי; אולם הוא רשאי להתנות את הפטור בציון פרטים אחרים אודות החברות.

ט. לעניין סעיף זה:

"**חברה עיקרית**" - לעניין "חברות מוחזקות עיקריות", חברה שלדעת הנהלת התאגיד הבנקאי היא חברה עיקרית בקבוצה, לרבות חברה שהשקעת התאגיד הבנקאי בה היא לפחות 1% מההון העצמי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי או שהחלק המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי ברווח (הפסד) נקי מפעולות רגילות שלה המיוחס לבעלי מניות החברה עולה על 5% מהרווח (או הפסד) הנקי מפעולות רגילות של התאגיד הבנקאי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי.

"**הלוואות בעלים**" - הלוואות אשר לפי תנאיהן הן נדחות מפני תביעות אחרות והלוואות אחרות בעלות אופי הוני;

"**תרומה לרווח הנקי**" - חלק הקבוצה ברווח הנקי לאחר השפעת מס, של חברה מוחזקת עיקרית (להלן בסעיף הגדרות זה - חברה א') בניכוי חלק הקבוצה בחלקה של חברה א' ברווח הנקי של כל חברה מוחזקת אחרת שהוגדרה כעיקרית לצורך סעיף זה (להלן בסעיף הגדרות זה - חברה ב').

"**השקעה במניות לפי שווי מאזני**" - השקעת הקבוצה במניות של חברה א', לפי שיטת השווי המאזני (לרבות יתרות עודפי עלות מיוחסים ומוניטין והשפעת הפסדים מצטברים מירידת ערך), בניכוי חלק הקבוצה בהשקעות של חברה א' במניות של כל חברה ב'.

למרות האמור, אין לנכות מהשקעה בחברה א' את חלק הקבוצה בהשקעה של חברה א' במניות של חברה ב', אם כתוצאה מהניכוי, סכום ההשקעה בחברה א' הופך להיות שלילי באופן מהותי. במצב זה יש לציין בדוח כי מהפרטים על ההשקעה בחברה א' לא נוכה חלק הקבוצה בהשקעה של חברה א' במניות של חברה ב', המוצגת בביאור בנפרד, ולציין את הסיבה לכך.

"**השקעה במניות לפי שווי שוק**" - חלק הקבוצה בשווי השוק של חברה א' הנסחרת בשוק פעיל, בניכוי חלק הקבוצה בחלקה של חברה א' בשווי השוק של כל חברה ב' הנסחרת בשוק פעיל.

לעניין זה מובהר כי:

(1) סכומים, שנוכו כאמור לעיל, יכללו במסגרת הדיווח על כל חברה ב'.

(2) כאשר רלבנטי, ינתן גילוי לכך ש:

(א) השקעה במניות לפי שווי מאזני ותרומה לרווח הנקי של חברה א' הוצגו בניכוי חלק הקבוצה בהשקעות של חברה א' במניות של כל חברה ב', ובחלקה של חברה א' ברווח הנקי של כל חברה ב', בהתאמה.

(ב) השקעה במניות לפי שווי שוק של חברה א' הוצגה בניכוי חלק הקבוצה בחלקה של חברה א' בשווי השוק של כל חברה ב' שנסחרת בשוק פעיל, וכוללת שווי של כל חברה ב' שאינה נסחרת בשוק פעיל.

33. בניינים וציוד

א. בסעיף זה תיכלל השקעת התאגיד הבנקאי בבניינים וציוד (לרבות תשלומים על חשבון) שהוא הבעל הרשום שלהם או בעל זכויות בהם (בדרך של שכירות או חכירה) או שאדם אחר הפועל כנאמן או שלוח של התאגיד הבנקאי הוא הבעל הרשום או בעל זכויות כאמור, בהתאם לכללים שנקבעו בנושא 360 בקודיפיקציה בדבר "רכוש קבוע" (להלן – נושא 360).

א1. מובהר כי הטיפול החשבונאי שנקבע בנושא 360 בקודיפיקציה בדבר "רכוש קבוע", לרבות בנושא נכסים שוטפים המוחזקים למכירה, לא יחול על נכסים שנתפסו (Foreclosed Assets) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור ועל השקעות בחברות כלולות.

א2. תאגיד בנקאי ימדוד שינויים בהתחייבות בגין עלויות לפירוק ופינוי של פריט, ושיקום האתר בו ממוקם הפריט בהתאם לנושא 410 בקודיפיקציה בדבר "התחייבויות בגין סילוק נכס ובגין מחויבות סביבתית" ובהתאם לסעיף 47 בהוראות הדיווח לציבור בדבר "התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות".

ב. בנוסף לאמור בסעיף א. לעיל, בסעיף זה ייכללו:

(1) ציוד שהתאגיד הבנקאי חקר בחכירה מימונית בהתאם לקריטריונים שנקבעו בסעיף 18 ;

(2) עלויות תוכנה שהוכרו כנכס בלתי מוחשי, בהתאם לכללים שנקבעו בסעיף 34.

ג. בניינים וציוד יסווגו ויפורטו בקבוצות אלה :

- (1) בניינים ומקרקעין (לרבות : התקנות ושיפורים במושכר) ;
- (2) ציוד, ריהוט וכלי רכב ;
- (3) עלויות תוכנה ;
- (4) בוטל.
- (5) ציוד אחר שיתרתו עולה על 5% מיתרת בניינים וציוד ;
- (6) סך הכל.

ד. בביאור זה יינתן מידע נפרד על נכסים המוחזקים למכירה ועל נכסים שאינם בשימוש התאגיד הבנקאי, תוך פירוט של הפסדים וביטול של הפסדים מירידת ערך שהוכרו במהלך תקופת הדיווח בדוח רווח והפסד.

כאשר הפסד או ביטול של הפסד מירידת ערך של בניינים וציוד הוכר במהלך תקופת הדיווח בדוח רווח והפסד בסעיף אחר מאשר פחת והפחתות יינתן גילוי לסעיף בו נכלל הפסד או ביטול הפסד זה.

11. מובהר כי הטיפול החשבונאי שנקבע בנושא 360 בקודיפיקציה בדבר "רכוש קבוע" לגבי נכסים שוטפים המוחזקים למכירה לא יחול על נכסים שנתפסו כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור ועל השקעות בחברות כלולות.

ה. בניינים וציוד יפורטו בקבוצות כאמור בסעיף קטן ג. ולגבי כל קבוצה יובאו פרטים אלה:

(1) עלות הנכסים בתחילת שנת הדיווח, עלות הנכסים שנתווספו בשנת הדיווח, מכישות בדרך של צירוף עסקים, עלות הנכסים שנגרעו בשנת הדיווח, שינויים אחרים בעלות הבניינים והציוד (תוך פירוט, אם מהותי) ועלות הנכסים לתאריך המאזן;

(2) הפחת שנצבר (כולל הפסדים שנצברו מירידת ערך) לתחילת שנת הדיווח, פחת בשנת הדיווח (לא כולל הפסדים וביטול של הפסדים מירידת ערך שהוכרו בשנת הדיווח), הפסדים מירידת ערך שהוכרו בשנת הדיווח, הפסדים מירידת ערך שבוטלו בשנת הדיווח, גריעות של פחת שנצבר בשל נכסים שנגרעו בשנת הדיווח, הפחת שנצבר לתאריך המאזן ושינויים אחרים;

(3) היתרה המופחתת של כל קבוצה.

ו. אין חובה לפרט נתוני השוואה לשנת דיווח קודמת ביחס לסכומים המפורטים בסעיף קטן 33.ה. (1) ו-(2).

ז. יצוינו בסיסי המדידה ששימשו לקביעת הערך בספרים ברוטו, שיעורי הפחת על בסיס ממוצע ליום הדיווח ואם שיטת ההפחתה אינה "שיטת הקו הישר", יצויין גם אורך החיים השימושי של הנכס.

שיעור הפחת הממוצע יחושב תוך שיקלול כל שיעור פחת ביחס בין יתרת העלות (לפני פחת שנצבר) אליה הוא מתייחס, ובין יתרת העלות (לפני פחת שנצבר) של כל הנכסים ברי ההפחתה. אין לכלול בחישוב נכסים אשר ביום הדיווח הופחתו במלואם.

- ח. כללו בניינים וציוד זכויות במקרקעין, יחולו הוראות אלה :
- (1) יפורטו זכויות אלה בהבחנה בין בעלות לבין זכויות חכירה ;
 - (2) זכויות חכירה יפורטו בציון יתרת תקופת החכירה ובהבחנה בין חכירה מהוונת לבין חכירה בלתי מהוונת ;
 - (3) לא נרשמו זכויות במקרקעין בישראל על שם התאגיד או חברה בת שלו בלשכת רישום המקרקעין, תצוין הסיבה להעדר הרישום ;
 - (4) לא נרשמו זכויות במקרקעין מחוץ לישראל על שם התאגיד או חברה בת שלו במרשם המתנהל על פי דין מדינת החוץ, תצוין הסיבה להעדר הרישום ;
 - (5) זכויות במקרקעין תכלולנה גם זכויות במקרקעין המוחזקות באמצעות חברה מוחזקת שהחזקת זכויות אלה היא עיסוקה היחיד ; החזיק התאגיד בחמישים אחוזים או פחות מזכויות ההצבעה בחברה כאמור, לא יכלול חלק התאגיד באותה חברה ב"זכויות במקרקעין" אלא אם כן החלק בזכויות במקרקעין עומד לרשות התאגיד כאילו החזיק בו במישרין ;
 - (6) נזקפו לערך הזכויות במקרקעין עלויות או הוצאות יצוינו סכומי העלויות או ההוצאות שנזקפו כאמור ; אין חובה לציין סכומי עלויות או הוצאות שנזקפו לפני יום כ"ה בטבת התשנ"ב (1 בינואר 1992). (ראה גם סעיף 73 א. - דחיית הוצאות והיוון).
- ט. בביאור יצוין שלא צפוי הפסד ממימוש בניינים וציוד העומדים למכירה, מעבר להפרשות שנעשו בגינם.
- י. בביאור יצוינו בנפרד נכסים שאינם בשימוש התאגיד הבנקאי והקבוצה.

34. נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין

- א. תאגיד בנקאי יישם את נושא 350 בקודיפיקציה בדבר "נכסים בלתי מוחשיים – מוניטין ואחרים" (להלן – נושא 350 בקודיפיקציה). ביישום נושא 350 בקודיפיקציה יחול האמור להלן :
- (1) תאגידים בנקאיים יפחיתו נכסים בלתי מוחשיים, שאינם עלויות תוכנה לשימוש עצמי ואינם נכסי שירות, בהתאם להוראות שנקבעו שבפרק 10B בהוראות ה-OCC (Bank Accounting Advisory Series). תאגיד בנקאי הסבור כי ראוי להפחית נכס בלתי מוחשי כאמור לתקופה העולה על 10 שנים, או שראוי להגדיר נכס בלתי מוחשי כאמור כנכס עם אורך חיים בלתי מוגדר, יפנה למנהל יחידת דיווח כספי בפקוח על הבנקים לקבלת הנחיה מקדמית.
 - (2) תאגידים בנקאיים יישמו את העמדות האחרות של ה-OCC בנושא נכסים בלתי מוחשיים.
 - (3) עלויות תוכנה לשימוש עצמי – תאגיד בנקאי יישם את הכללים המפורטים בנושא 350-40 בקודיפיקציה בדבר "תוכנה לשימוש עצמי".

(4) מובהר כי תאגיד בנקאי ימדוד נכסי שירות בהתאם לסעיף 21 להוראות הדיווח לציבור.

ב. בסעיף זה יכללו נכסים בלתי מוחשיים כמשמעותם בנושא 350 בקודפיקציה, למעט עלויות תוכנה לשימוש עצמי, אשר יוצגו בסעיף "בניינים וציוד" (ראה סעיף 33). בנוסף, במאזן המאוחד יכלול מוניטין שנוצר כתוצאה מרכישה של חברות מאוחדות, לרבות מוניטין שנוצר בגין רכישות עוקבות של זכויות שאינן מקנות שליטה. (במאזן הלא מאוחד מוניטין כאמור יכלול בסעיף "השקעות בחברות מוחזקות").

35. נכסים אחרים

א. בסעיף זה ייכללו ויפורטו בביאור בין היתר :

(1) מסים נדחים לקבל, שיוצגו לאחר קיזוז של העתודה למסים נדחים, תוך הפניה לביאור 8. כאשר עולה העתודה למסים נדחים על המסים נדחים לקבל, תיכלל היתרה נטו בסעיף "התחייבויות אחרות".

הוראה זו מתייחסת בדוח מאוחד לדוח כספי של כל תאגיד בנפרד ;

- (2) הסכומים בהם עולות היעודות לפיצויי פיטורים, פיצויי פרישה, פנסיה וחופשה על העתודות המתאימות, שיוצגו תוך הפניה לביאור 23. עולות העתודות על היעודות - ייכללו הסכומים בסעיף "התחייבויות אחרות". הוראה זו בדוח המאוחד, מתייחסת לדוח כספי של כל תאגיד בנפרד ;
- (3) בוטל ;
- (4) נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו - נכסים שנתפסו עם תקופת שימוש ארוכה המוחזקים למכירה - ראה סעיף 30ב ;
- (5) יתרת הוצאות להפחתה לפי פירוט כדלקמן :
- (א) יתרת הוצאות להפחתה בגין הנפקת איגרות חוב (לעניין זה, לרבות כתבי התחייבות נדחים) וגיוס פיקדונות לזמן ארוך ;
- (ב) הוצאות אחרות להפחתה ;
- (6) בשנים שלגביהן עדיין לא הוצאו שומות מס סופיות, הסכום בו עודפות המקדמות ששולמו למס הכנסה על העתודה השוטפת למס הכנסה. עודפת העתודה השוטפת על המקדמות ששולמו, תוצג היתרה נטו ב"התחייבויות אחרות". הוראות סעיף משנה זה מתייחסות בדוח המאוחד לדוח הכספי של כל תאגיד בנפרד ;
- (7) חייבים אחרים ויתרות חובה - יכללו בין היתר :
- (א) חייבים עבור הכנסות שטרם נתקבלו, למעט ריבית והפרשי הצמדה אשר בהתאם לסעיף 10 יש לצרף לסעיף המתאים במאזן ;
- (ב) הוצאות ששולמו מראש ;
- (ג) זהב, דהיינו מטבעות זהב, מטילי זהב ותעודות המקנות זכות למטבעות או למטילים ובלבד שהוא מוחזק עבור התאגיד הבנקאי עצמו (נוסטרו) ; הזהב ייכלל לפי שווי בשוק ליום המאזן ;
- (ד) סכומים במעבר ;
- (ה) כאשר סך כל סעיף המשנה "חייבים ויתרות חובה" הוא מהותי, יש לציין בביאור את הרכיבים המהותיים של הסעיף.
- ב. יש לציין בביאור את שיטת ההפחתה ושיעור ההפחתה של הוצאות נדחות ונסיבות היווצרותן.
- ג. יינתן גילוי לגבי סכום ההפסדים מירידת ערך וסכום הביטולים של הפסדים מירידת ערך שהוכרו במהלך תקופת הדיווח בדוח רווח והפסד תוך פירוט הנכסים המתייחסים והסעיפים בדוח רווח והפסד בהם סכומים אלו הוכרו.